

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opggericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN
„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

HOUD: Verslag over 1925 van het Tehuis voor
Ned.-Ind. Bedienden „Persinggahan”, gevestigd te
's-Gravenhage, v. Boetzelaerlaan 2. — Het Informa-
tieve-Bureau van de Vereeniging „Oost en West”
(in verband met den economischen toestand van Ned.
Oost- en West-Indië). Verslag over het jaar 1925.
— Jubileum v. h. Kon. Instituut voor de Taal-, Land-
en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage. —
Van Week tot Week. — Kunst. Kunstnijverheid en
Huislijf. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit
de Eur. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin.
Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. —
Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde.
— Mededeelingen: I. Van het Dagelijksch Bestuur,
II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bur. —
Mutatiestaat van 26 Mei tot 2 Juni.

Verslag over 1925

het Tehuis voor Ned. Ind. Bedienden „Persinggahan”
gevestigd te 's-Gravenhage, van Boetzelaerlaan 2.
Raad van Beheer: R. Zuiderhoff, Voorzitter;
A. Rademaker, Onder-Voorzitter; G. Hen-
ningmeester, Mevrouw D. Raedt van Ol-
tharneveldt, J. P. J. Barth.
Regeeringscommissaris: G. J. Oudemans.
Directeur: F. de Munnik.
Raad van Beheer. In de samenstelling van den
Raad van Beheer had dit jaar geen verandering
plaats.
Financiën. De inkomsten bedroegen f 10880.56
de uitgaven f 10793.36.
Huisvesting. In het verslagjaar werden 89 (101 *)
bedienden in het Tehuis opgenomen, n.l. 72 (92)
rouwelijke en 17 (9) mannelijke, met te zamen
2837 (2837) logeerdagen. Hun gezondheidstoestand
over het algemeen weinig te wenschen over.
vee bedienden moesten in het Gemeente-Zieken-
huis worden opgenomen. De eene, een baboe, kon
na eenigen tijd hersteld het Ziekenhuis verlaten,
de andere, een „djongos”, overleed er. Bij zijn
overlijden was een groot aantal baboes en djongos
aanwoordig; de gebruikelijke Mohammedaansche
begrafenis werden door de Javaansche mannen
verricht.
Gezellig samenzijn. Het bleek ook dit jaar, dat
baboes en djongos, die in den Haag en omstre-
ken in betrekking zijn, gaarne in hun vrijen tijd
„Persinggahan” bezoeken om samen den avond ge-
noeg door te brengen. Meermalen was de recreatie-
gelegenheid van het Javaansch Nieuwjaar
wederom de zaal door de bedienden aardig
bezoekerd. Er was toen twee dagen feest, waarbij de
muziek van een eenvoudige gamelan meehielp om
tijdurend een opgewekte stemming te onderhou-
den. Ook zijn eenige groote selamatanen gegeven,
waarbij meer dan tachtig bedienden bijeen waren.
Arbeidsbeurs. Het aantal aanvragen om een be-
roep bedroeg 386 (420). Het grootste deel daar-
van was voor betrekkingen in den Haag of om-
streken. Slechts aan een klein gedeelte van deze
aanvragen kon worden voldaan. Daarentegen wa-
ren er voor de reis naar Indië altijd voldoende ba-
nieren beschikbaar.
Hulp en raad. Vaak werd ook in dit verslagjaar
de raad van „Persinggahan” ingeroepen. Naar
de wetten werden die verstrekt, terwijl in geschil-
den tusschen bedienden en hunne meesters in den
rechten eene voor beide partijen bevredigende oplos-
ing gevonden werd.
Een baboe, die door de Politie drie dagen was
gehouden, omdat zij verdacht werd twee bank-
noten hier en elders tusschen haakjes geplaatste ge-
vonden hebben betrekking op het jaar 1924.

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

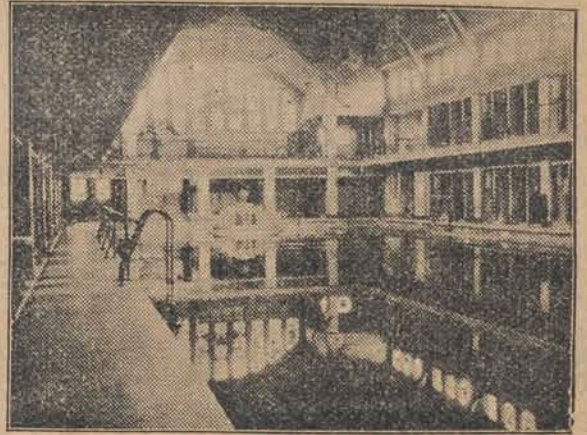
Instituut R. KUYPER
Amsterdam R. Vinkeleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.
M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staats-
praktijkdiploma) Gemeente-administratie. Ook studiege-
legenheid voor hen die geen examen wenschen te doen.
Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en op-
gave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede
proefles op aanvraag kosteloos.
Wondelinge club- en privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

R. A. LAPPÖHN
Photographie-Artikelen

'S-GRAVENHAGE
Heerengracht 3^B Tel. 10639
Passage 43 Tel. 16462
SCHEVENINGEN, Palacestraat 8

Volharding voert tot doel
Adverteer voordurend

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
'S-GRAVENHAGE.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electriche
tramlijnen 3, 5 en 12.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Accountantskantoor VAN LINGE
Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922
Vertegenwoordiging in Ned.-Indië:
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)
BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië
E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ ”
J. O. KOLKMEIJER,
Oud-Insp. van Financiën in Ned.-Indië.
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

W. J. M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

5006

ONZE „PHOENIX“ MATRASSEN (Gedop.)
 OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

M.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
 DEN HAAG

TELEPHOON
 14427

5217

Wenscht gij te ontvangen de kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER
 ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
 WITTE DE WITSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

5280

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
 REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
 RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
 VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
 Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
 Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
 Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag

ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

A. SCHRÖDER & CO
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE

GROOTE SORTERING:
GEKLEURDE
MADRAS-GORDIJNEN

FRANSCH EN ENGELSCH
CRETONNES
 DE NIEUWSTE GENRES

ONZE COLLECTIE

WASCHECHTE
TAFELKLEEDEN
 IS ONGEËVENAARD

Voor jongedames met diploma M. U. L. O., H. B. S. of Gymnasium bestaat gelegenheid om opgeleid te worden tot

PARTICULIER SECRETARESSE

Spreekuur dagelijks 10-12, 2-4 en 8-9. Prospectus gratis ook voor de afdelingen HANDELSDAGSCHOOL, TYPEN, STENO, TALEN, BOEKHOUDEN. Instituut

SCHOEVERS Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Telefoon 52594

biljetten, ten nadeele van haren meester, te hebben ontvreemd, werd, nadat die biljetten in zijn huis waren teruggevonden, op zijn verzoek en voor zijn rekening in het Tehuis onderdak gebracht. Spoedig werd voor haar een andere dienst gevonden, waarin zij nu al sedert maanden, tot volle tevredenheid van hare nieuwe meesteres, werkzaam is.

Een baboe, die voor het eerst in Nederland was en zich in Amsterdam ongelukkig gevoelde, werd, volgens haar zeggen, door haar meester naar de Javakade aldaar gebracht en, met het benodigde geld voor een spoorkaartje naar den Haag, overgegeven aan een Javaanschen hutjongen, die haar naar het station bracht. Door een behulpzame dame, die ook in den Haag moest uitstappen, werd de baboe naar „Persinggahan“ gebracht. De vrouw wist noch den naam van de familie, noch dien van de boot, waarmede zij naar Nederland was gekomen. De baboe zag er bij haar komst in den Haag ellendig uit. In het Tehuis gevoelde zij zich spoedig op haar gemak en binnen korten tijd was voor haar een geschikte dienst gevonden.

In Mei meldde zich bij het Tehuis een baboe, die in Londen op den trein was gezet met een kaart aan een band om den hals, waarop aan de voorzijde met groote letters geschreven stond: „Miss Sabinah, Passenger to Rotterdam via Gravesend“ en aan de andere zijde: „Den Haag, van Boetzelaerlaan 2“. Ook deze baboe kon geen inlichtingen geven omtrent den naam van de boot en de familie waarmede zij naar Europa gekomen was.

Hierbij kan nog worden aangetekend dat voor de toekomst in dergelijke gevallen meer kans zal bestaan achter de namen te komen van de families welke de bedienden meebrachten, doordat sedert eenigen tijd de Maatschappij „Nederland“ en de „Rotterdamsche Lloyd“, op verzoek van het Departement van Koloniën, aan „Persinggahan“ een opgaaf van de meegebrachte bedienden doet toekomen.

Het bovenstaande moge voldoende zijn om aan te toonen dat „Persinggahan“ in een bestaande behoefte blijft voorzien.

Namens den Raad van Beheer:
 R. ZUIJDERHOFF, Voorzitter.
 F. DE MUNNIK, Secretaris.

Exploitatierkening van „Persinggahan“ over 1925.

Debet.	
Bedrijfskosten	f 5503,91
Tractementen	„ 3690,70
Aanvulling en onderhoud	„ 1598,75
Saldo	„ 258,48
	f 11051,84
Credit.	
Saldo 1924	f 171,28
Subsidie	„ 8200,—
Vergoeding voor logies	„ 2633,—
Interest	„ 47,56
	f 11051,84
BALANS.	
Debet.	
Aan Ned. Handel Mij.	f 3704,44
Cassa	„ 258,54
Meubilair	p.m.
	f 3962,98
Credit.	
Per Diverse Crediteuren	f 3704,50
Exploitatierkening Saldo	„ 258,48
	f 3962,98

Statistiek van „Persinggahan“ over de jaren 1920 tot en met 1925.

Jaar.	Aanvragen.	Aanbiedingen.	Opgenomen bedienden			Loge dagen.
			Vrouwen	Mannen	Totaal	
1920	366	183	87	16	103	164
1921	440	271	126	23	149	255
1922	427	332	102	21	123	297
1923	441	288	107	11	118	278
1924	420	277	92	9	101	283
1925	386	284	72	17	89	349

F. DE MUNNIK.

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West“
 (in verband met den economischen toestand van Ned. Oost en West-Indië).

Verslag over het jaar 1925.

Kon reeds in het vorige jaarverslag gewag worden gemaakt van den verbeterden economischen toestand in Nederlandsch Oost-Indië in vergelijking met dien in de daaraan voorafgaande jaren, in het jaar 1925 kan de algemeene toestand zoowel op Java als op de buitengewesten alomstellig worden aangemerkt.

Belangrijke gegevens omtrent de productie van het Groot-landbouwbedrijf op Java vinden wij aangegeven in de September-aflevering van 1925 van het Tijdschrift voor Economische Geographie van de hand van Dr. S. van Valkenburg en vermeerderd wij belangstellenden voor bijzonderheden daarnaar te moeten verwijzen.

De bij het artikel gevoegde groote, mooi uitvoerde, productiekaart van Java en Madoera, op schaal van 1:750000, bewerkt aan de Topographische inrichting te Weltevreden, doet al dadelijk in het oog vallen de tegenstelling van Oost-West-Java, wat de cultures betreft.

West-Java is het land van de thee en de kina met slechts enkele sporen van de vroegere koffiecultuur.

Suiker dringt alleen bij Cheribon West-Java bijnen en tabak komt er bijna niet voor (alleen Garoet in de Preanger Regentschappen).

Oost-Java daarentegen heeft en suiker en tabak in de laagvlakte, en zijn koffie in de bergstreken, maar thee en kina behooren tot de uitzonderingen. En tusschen deze twee ligt Midden-Java, niet als een overgangszone, maar, wat de bergcultures betreft, een gebied op zich zelf. Op Oost- en West-Java vinden men groote ondernemingen met één of twee gewesten (thee — kina, thee — rubber, rubber — koffie).

Midden-Java daarentegen is het land van de kleine perceelen, met een mengelmoes van allerlei cultures. Men noemt dit wel eens „de Kruidenierwinkel van Java“. Aanplantingen van cacao, coconootmuskaat, castilloa, ficus, vezel, hevea, liberobusta, klappers, peper, kapok, thee, kina enz. vindt men op kleinen afstand bij elkander. rubber heeft evenwel haar zegetocht gedaan over de geheele eiland, terwijl het toch vrijwel zeker is, dat de suikerindustrie op Java, vooral wat techniek betreft, in de geheele wereld bovenaan staat.

De merkwaardige snelle ontwikkeling van de rubbercultuur valt nog in meerdere mate te constateren in de buitengewesten Borneo, Sumatra en omliggende eilanden en andere eilandengebieden van onzen Archipel.

Behalve Borneo, zijn op Sumatra de bij uitsluiting vruchtbare alluviale landen in het Gouvernement Oostkust van Sumatra en die zuidelijk daarlangs de Oostkust van het eiland gelegen, in Kwantan-, Indragiri-, en Djamboe-stroomgebied, het gewest Palembang, wel bij uitnemendheid voor een laagland-cultuur als rubber geschikt.

MAGASIN DE NOUVEAUTES
v.h. Gebr. LEVIJ
 Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 162

DAMES- EN KINDERCONFECTIE
 MODE-ARTIKELN - LINGERIE
 CORSETTEN HOEDEN, enz.

MULOSCHOOL VOOR MEISJES der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

INSCHRIJVING van leerlingen v. d. nieuwen cursus elken dag van 2-4 uur, behalve op Woensdag en Zaterdag.
 Opleiding voor H.B.S., Gymnasium en Lyceum in klasse 1-6 (met Fransch).
 Opleiding voor eindexamen Mulo A en B in klassen 7-10.
 Prospectus op aanvraag te verkrijgen aan de school.
 De Directrice: G. W. RUINEN.

De rubberondernemingen, zoowel Europeesche als inlandsche, zijn daar dan ook als paddestoelen op den grond gerezen en leverden reeds een prachtige productie op, wat merkbaar was aan de hooge uitvoereijfers van het rubberartikel. Alleen de waarde van den Inlandschen rubberuitvoer kan voor 1925 geschat worden op f 250.— miljoen. Het groot product in tonnen uitgedrukt, ziet er voor het afgelopen jaar 1925 als volgt uit:

Westerafdeeling van Borneo 18.000, Zuid- en Oosterafdeeling 16.000, Djambi 15.000, Palembang 3.000, Atjeh en Sumatra's Oostkust 11.000, Riouw (met Indragiri) 8.000, Sumatra's Westkust 3.000, Japanoelie 3.000, Banka 1.000.

De bevolkingsrubbercultuur verbreidt zich nog steeds verder, o.a. in den laatsten tijd in de Lampongs (waar men ook zeer wel vaart bij den peperaanplant) en in den laatsten tijd ook op het eiland Nias.

De enkele cijfers omtrent de uitvoerwaarde van de Inlandsche rubber ten opzichte van de totale uitvoerwaarde van de buitengewesten uit de voorgaande jaren, zullen genoeg kunnen zeggen over den juisten omvang.

In 1922 werd aan Inlandsche rubber uitgevoerd: 14 miljoen, waartegen de totale uitvoerwaarde der buitengewesten gesteld kan worden op rond f 620 miljoen.

Voor 1923 zijn deze cijfers respect. te stellen op: 14 miljoen en f 550 miljoen, terwijl die voor 1924 bedragen f 74 miljoen tegen f 630 miljoen. (Zie De betekenis van de inlandsche cultuur in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 14 Mei 1926, avondblad A, bldz. 1).

Het zou ons te ver voeren bij de beschouwing van het verblijvend proces van de verbreiding der cultuurs en van de voorwaarden van hun economische toekomst, niet alleen op Sumatra, maar ook op Borneo, Celebes, de Molukken en andere eilanden-gebieden, hier nader stil te staan.

Alleen voor zooveel Sumatra betreft, het land der angst wel bij uitnemendheid, beslaande een gebiedertien maal grooter dan Nederland en ruim drie maal Java en Madoera, meenen wij vooral de aandacht te moeten vestigen op het Sumatra-nummer van de „Locomotief”, Overzee-editie van September 1925.

Zeer belangrijke artikelen over mijnbouw, over Sumatraansche waterkrachten, over de machtige betekenis van Deli als centrum van ondernemingen, over de problemen van den Inlandschen landbouw, over de betekenis van het tegenwoordige Atjeh en zoovele andere artikelen van allerlei aard, vindt men in het Locomotief-nummer van deskundige hand, bijdragen, die ons tot het inzicht brengen, dat Sumatra meer dan tot dusver aandacht verdient als werkgebied van het grootkapitaal, als demonstratieveld ook van inheemsche energie, als natuurlijk afzetgebied van Java's overbevolking, als waarde toenemend effect voor den Staat ter bestrijding van een ruim deel der bestuurskosten in de nog minder productieve deelen van den Archipel.

Vestigen wij thans onze oogen op het jarenlang onder een algemeene malaise zuchtende West-Indië, dan kan het ons niet anders dan verheugen, dat wij de hand van het door de Vereeniging voor Handel en Nijverheid in Suriname uitgebracht verslag over den economischen toestand van dat gebiedsdeel in Amerika (vastgesteld in April 1925 en tot tijdstip bijgewerkt) in iets opgewekter toon kunnen schrijven dan sedert een reeks van jaren het geval was. De wanverhouding tusschen de cijfers van in- en uitvoer verdwijnt aldaar geleidelijk, geen op een stabilisatie van den toestand.

Behalve voor cacao, welke cultuur steeds meer achteruit gaat, zijn de omstandigheden voor het landbouwbedrijf volgens vermeld verslag verbeterd. De koffie-productie blijft toenemen door het vruchtdragend worden van jonge aanplantingen, terwijl de bestaande suikerplantages het bedrijf en cultuur belangrijk uitbreiden, waardoor weldra het bewijs staat geleverd te worden dat Suriname

voor denzelfden kostprijs als Java, suiker kan produceeren, wat zeker grooten invloed zal hebben op de willigheid voor deze cultuur, nu reeds blijkende uit de verschillende voor onderzoek van nieuwe terreinen voor de suikercultuur ingekomen aanvragen, w.o. van gunstig bekende handelshuizen in Nederland.

Letten wij ook op het in de laatste jaren zich vrij snel ontwikkelende bauxietbedrijf (exploitatie van het aluminiumerts op Moengo) hetwelk in 1924 reeds vijfmaal grooter hoeveelheid uitvoerde dan in 1923 en over 1925 nog een belangrijker uitbreiding onderging, dan bestaan er gegronde redenen om voor Suriname een kentering ten goede te verwachten.

Het oordeel in buitenlandsche deskundige kringen is dan ook, dat een groote toekomst is weggelegd voor de bauxietindustrie in de Guyana's. (Verslag van de Amerikaansche Geological Survey, Departement van Binnenlandsche Zaken van Bauxiet en Aluminium, 1923). Uitvoer van Bauxiet in tons in 1924: 60.032 tegen 13.047 in 1922.

Hiermede in strijd is evenwel hetgeen de nieuw opgetreden Minister van Koloniën, Dr. J. C. Koningsberger, heeft gezegd, (Vergadering van de Tweede Kamer van 28 April 1926), dat, helaas nog steeds hetzij de moederlandsche fiscus, hetzij het moederlandsche kapitaal, niet veel lust toont om zich te interesseeren voor Surinaamsche ondernemingen.

Evenzoo is dit het geval met het artikel in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 29 April 1926, Ochtendblad C: „De begroting van Suriname”, dat Suriname nog steeds blijft „het zwakke Kindje, dat „jaar in jaar uit schatten aan dokter en apotheker „kost en toch altijd nog maar blijft voortsukkelen, „zonder dat van eenige beterschap gesproken kan „worden. Wanneer zal de patiënt hersteld (en bij „gebrek aan noodzaak de Schatkist van het Moeder- „land voor Suriname gesloten) zijn?”

Wat tenslotte in ons overzichtelijk verslag omtrent den economischen toestand van Nederlandsche gebiedsdeelen buiten Europa nog ontbreekt is het eiland Curaçao.

Als met blijdschap vermeldt het Verslag van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op dat eiland, uitgebracht den 9den Juli 1925 te Curaçao, bldz. 16:

„Zeer druk scheepvaart (speciaal stoomvaart) en „vreemdëlingenverkeer; veel belangstelling voor „Curaçao van uit het buitenland; bloei van den „handel; een bijna uitstekende economische toestand der bevolking in het algemeen; toevloeiing „van de gouvernements-inkomsten in die mate, dat „naar de voorloopige uitkomsten althans deze de „uitgaven dekken, ziedaar in hoofdzaak de gunstige „factoren, waardoor het afgelopen jaar zich voor „ons eiland kenmerkte”.

Na in het „Bijzonder gedeelte”, op bldz. 30 van het Verslag een uitvoerige schets gegeven te hebben van den toenemenden bloei van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, die alleen aan stookolie aan schepen in 1924 leverde 117.000 ton tegen in 1919 23.100 ton, maakt het nog eigenaardig, als een duidelijk teeken van ruime verdiensten, melding van het bloeien van de vele koffiehuisen en restaurants op het eiland. Triomfantelijk eindigt het „Algemeen Gedeelte” van het Verslag, bldz. 28: „De groote armoede van vroegere jaren is echter gelukkig geweken en we gaan de toekomst hoopvol „tegemoet. Wel mogen we dankbaar zijn.”

Met voldoening vergelijkt ook de Amigoe di Curaçao de cijfers van het scheepvaartverkeer van Curaçao met de jongste cijfers van Amsterdam.

Het aantal zeeschepen, binnengekomen in de haven van Amsterdam bedroeg in 1924: 3016, bruto inhoud 18.101.186 M³; in 1925: 2990, bruto inhoud 18.625.534 M³. Voor Curaçao: in 1924 3175 schepen, bruto inhoud 12.646.306 M³; in 1925: 3469 schepen, bruto inhoud 19.036.165 M³, zoodat zoowel het aantal schepen als de bruto-inhoudsmaat alsook de jaarlijkse stijging voor Curaçao veel aanzienlijker is dan voor Amsterdam.

M.V.Z.
MELKINRICHTING DER VEREENIGDE
- ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U tegen **concurrerende prijs** prima kwaliteit **Melk en Zuivelproducten**. Probeert U eens onze **Prima Roomboter**, de kwaliteit zal U bevallen!
 Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

M. B. VAN LOORSEL & C.
 KERKPLEIN 11.12 DEN HAAG

Speciaal adres voor het voordelig installeren van Woningen

Ruime keuze in:
BEDDEN-MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst **billijke prijzen**

GEVESTIGD SEDERT 1887

Verwaarloos
Uwe gezondheid niet

Wendt U in geval van: Asthma, Bronchitis, zware Verkoudheid, Rheumatische aandoeningen, Jicht, Spit, enz. enz. tot

INHALATORIUM EN MASSAGE-INRICHTING

NASSAULAAN 2a - DEN HAAG
 TELEFOON 13185

Spreekuur van 2 tot 5 en volgens afspraak

ZOOEVEN VERSCHENEN:

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid **f 5.25**; in Prachtband **f 6.90**
 Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL VOORHEEN M. M. COUVÉE
 Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752
 Filialen:
 Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM 5009

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Zelfs de fijnste
KENNER
 van
MUZIEK
 is opgetogen over de Muzikale
 weergave der
ALTENA
 Radio toestellen.
 Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
 Santhorstlaan 9, Wassenaar.
TELEFOON No. 6.

**N.V. STOOMWASCH-
 EN STRIJKINRICHTING**
 voorheen 5155
H. A. v. STARRENBURG
 OPGERICHT 1875
 Fahrenheitstraat 168
 TELEFOON 31791
 'S-GRAVENHAGE

**Snelle Opleiding voor de
 Practijk-Diploma's Boekhouden**
 Speciaal voor Indische
 Verlofgangers
 Spoedopleiding in 6 à 9 maanden
 Twee uur les p. week. Lesgeld f 20.- p. mnd.
J. W. AUDIER Jzn.
 Gediplomeerd Accountant
 Leeraar M.O. Boekhouden
 Achterom 68 Telefoon 16423
 (één huis vanaf de Passage)
 'S-GRAVENHAGE

WEGENS VERTREK NAAR BUITENLAND
**ALGEHEELE
 UITVERKOOP**
 DER NIEUWSTE MODELLEN
 VAN DIT SEIZOEN
 VER BENEDEN INKOOPSPRIJS
„FAVORITE”
 ROBES — LINGERIES
 50 NOORDEINDE BOVENHUIS

Official **Ford** Dealer
 THE UNIVERSAL CAR
 Reinkenstraat 1K **Garage „HAMIN”** Den Haag, Tel. 34215
 Service - Automobielen-Onderdeelen

Daaronder plaatst het blad ook de cijfers van Rotterdam, om te doen zien hoe ver Curaçao's overigens zoo snel zich ontwikkelende havenbeweging daarvan nog is verwijderd. (Zie de Nieuwe Courant van 9 Maart, Avondblad).

Dient 1926 zich, zooals hierboven aangetoond, voor Curaçao als een geheel beschouwd, onder de gunstige voorteekenen aan, voor wat in het bijzonder de *Bovenwindsche groep eilanden* betreft, zijn de vooruitzichten niet gunstig te noemen. De landbouw, het eenige middel van bestaan van het gros der bevolking, gaat er achteruit, de emigratie houdt aan. De tijd is niet ver meer af, dat de regeering zich ernstig zal hebben af te vragen of er ten aanzien van deze groep eilanden geen ingrijpende veranderingen in de bestuursadministratie zal dienen te worden gebracht.

Zondert men bovengenoemde eilandengroep uit, dan is het afgelopen jaar in economisch en financieel opzicht in sterker mate nog dan zijn onmiddellijke voorganger er een geweest van *opbloei allerwege, van vooruitgang op schier elk gebied*. (Zie voor bijzonderheden „Curaçao — in het jaar 1925”, in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 15 Januari 1926, in 't Ochtendblad B, bldz. 1).

Waar uit bovenstaande vluchtige schets blijkt, dat thans de economische toestand van de beide Indiën, na de doorstane jaren van malaise, reden tot tevredenheid geeft, daar mag de verwachting worden uitgesproken, dat de Overzeesche gebieden in de eerste plaats aan Hollandsche jongelieden, althans binnen afzienbaren tijd, weer als voorheen (n.l. vóór den wereldoorlogstijd) de gelegenheid zullen openen er hun levensberoep op welk gebied ook, te kiezen, zij het ook onder veel gewijzigde omstandigheden. Deze zijn geen andere dan dat zij, alvorens er heen te gaan, zich een dosis nuttige kennis moeten hebben bijgebracht, om met succes hun taak in Indië te gaan aanvaarden, want meer en meer is uitgesloten, dat men een „baar”, die van taal noch zede eenig begrip heeft, aanstonds een zelfstandige positie geeft in een bedrijf met Oostersche arbeidskrachten.

De Locomotief van 22 Aug. 1925 brengt het ten overvloede ons in herinnering, dat de steeds ingewikkelder verhoudingen, waaronder het grootte Westersche bedrijf in Indië heeft te werken, steeds zwaarder eischen stellen, en wie zullen aan die eischen beter kunnen voldoen, dan zij, die inzicht hebben verkregen in de beteekenis van het bedrijf, in de economie van het land.

Zonderen wij de Hollandsche sollicitanten uit, die voor de een of andere bureau-administratieve betrekking op handelskantoren in Ned.-Indië een werkkring zochten en zich daarvoor om advies bij het Informatie-Bureau aanmeldden, dan kan ten aanzien van de overige Hollanders, n.l. de sollicitanten voor een betrekking bij de Cultures in den meest uitgebreiden zin, verklaard worden, dat zij voor het meerendeel niet aan de vermelde eischen voldeden en alleen een heenkomen zochten naar Oost- of West-Indië, omdat de malaisetoestand in ons land hen ter verkrijging van een levenspositie daartoe dwong. Zij behoorden grootendeels, evenals in vorige jaren tot de weinig ontwikkelden, voor zoover zij slechts lager-, enkelen Mulo-onderwijs hadden genoten.

Onder hen kwamen ook weer, meer dan in 1924, gestudeerden voor aan onze Hooge en Middelbare scholen, die in ons land vergeefs hadden beproefd een passende werkkring te vinden.

De betrekkelijk vele buitenlanders, grootendeels van Tschecho-Slowakeische nationaliteit, die zich in 1925 hoofdzakelijk schriftelijk tot het Informatie-Bureau wendden, ten getale van 159 (mondeling 5, totaal 164), in 1924: 145, behoorden weer voor het meerendeel tot de categorie der intellectueel ontwikkelden, als ingenieurs, doctoren, apothekers, technici, bedrijfsleiders van fabrieken, handelaren, enz., w.o. ook weder zich gewezen officieren bevonden, die zich gaarne bij het Indische leger of bij de

politie ingelijfd zagen, niettegenstaande tot moet zijn doorgedrongen de bekendmaking, voor hen geen gelegenheid bestaat om voor Indischen dienst te worden uitgezonden.

Als gewoonlijk in onze jaarverslagen kunnen het best de ingewonnen informaties rangschikt als in het hieronder staand overzicht rubriekswijze vermeld, n.l.:

	Schriftelijke Mondeling	
Betreffende gouvernementsonderwerpen	23	7
Betreffende particuliere betrekkingen	374	125
Betreffende de reis, het leven, den levensstandaard, de kleding, het land en volk en de bevolking en toestanden in Indië	9	18
Betreffende een bepaalde plaats of streek	10	10
Betreffende boekwerken en brochures over Indië en die over betrekkingen aldaar	78	58
Betreffende de opleiding, studiekosten en vereischen tot ambten en bezoldigingen	38	38
Betreffende informatie aangaande de meest uiteenloopende onderwerpen	86	279
In 1925	618	543
In 1924	541	651

Onder de rubriek betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen zijn begrepen de personen die woningen of appartementen hadden te verhuuren of te verkopen en pensions hielden (69); families, die bij voorkeur Indische kinderen hun gezin wenschten op te nemen (145); dames, die zich aanboden voor het besturen van een huishouding in Ned.-Indië of als kinderopvoeder in Europeesche gezinnen daar te lande (10); personen, die inlandsche bedienden wenschten dienst te nemen en daartoe de hulp inriepen „Persinggahan” (13); totaal van bovenstaande cijfers 265 (in 1924: 222).

Van de serie boekwerkjes, gevende uitvoerige lichten over Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche gewesten, is thans nog in werking No. 2: De geëmployeerde bij de Java-suikerindustrie.

Het debiet der boekwerkjes in 1925 bedroeg f 54.60, tegen f 75.85 in 1924. Verkocht werden tegen den kostenden prijs: 74 boekjes met een opbrengst van f 29.75; 75 boekjes, verkocht met 50 % reductie met een opbrengst van f 13.12; 36 boekjes, verkocht van de boekjes: Onze Koloniën, met een opbrengst van f 12.00. Aantal boekjes gratis verstrekt: 41 ex.

In het geheel bedroeg de omzet van de boekwerkjes 226, tegen 316 in 1924.

Het is ook hier wederom de plaats om met erkentelijkheid te gewagen van de zoozeer op prijs gestelde medewerking en hulp, zoowel door de Afdeling van het Ministerie van Koloniën als door het Inlichtingsbureau voor den Indischen dienst genoemd Departement verleend, waar deze inroepen werd voor het geven van de noodige inlichtingen omtrent betrekkingen in 's lands dienst wat daarmede in verband staat.

Waar wij boven de verwachting uitspraken, werkzoekenden in ons land in verband met den beteren economischen toestand in Ned.-Oost-Indië in het bijzonder, aldaar, althans binnen afzienbare tijd, wederom in verschillende particuliere betrekkingen zullen kunnen worden geplaatst, daar wij ten slotte niet verheelen, dat in de gegeven omstandigheden, hun kansen om in Indië terecht te komen niet gering zijn.

ONROESTBAAR STAAL
 Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer afgetast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplanen onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen.
 Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 136
 Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

...niet gunstig zijn.
Met betrekking tot de uitzending uit Nederland werd de Directeur van Justitie nog in den Volksraad op, dat het ongetwijfeld te betreuren viel, dat maatschappijen menschen uit Nederland uitzenden wanneer zij in Indië goede werkrachten konden krijgen. Reeds hierover was vroeger met het Opperbestuur gecorrespondeerd, doch dwang van Overheidswege bleef hier uitgesloten. Intusschen werd nuttig geacht op deze kwestie nog eens de aandacht te vestigen:

omdat dit de betrokkenen tot het inzicht zal brengen, dat zij goed doen in het belang der samenleving, en ook ter besparing van eigen kosten, eerst eens in Indië naar sollicitanten om te zien, alvorens die uit Nederland te betrekken; omdat het werkzoekenden in Nederland zal weerhouden om op goed geluk naar Indië te trekken in de hoop daar wel een bestaan te zullen vinden (Handelingen Volksraad, 1e gew. zitting 1925, bldz. 564) — zie „Beknopte Sociaal Economische Kroniek van Nederland, de Koloniën en het Buitenland”, tweede kwartaal 1925 (Vervolg), Nederlandsch-Oost-Indië”, bldz. 54.

In dezelfde Kroniek over het vierde Kwartaal 1925, vinden wij onder rubriek „Arbeidsbemiddeling, Werkeloosheid en Arbeidsbeursen”, bldz. 27, vermeld, dat binnenkort te Batavia vermoedelijk wederom een gemeentelijke geheel gereorganiseerde arbeidsbeurs zal kunnen worden geopend; in verband hiermee werd in November (1925) een Tehuis voor daklozen opgericht, dat ten doel heeft aan werkloze Europeanen een onderdak te verschaffen, maar tevens in de toekomst zich met arbeidsbemiddeling zal bezig houden (Locomotief, 5 November 1925).

De arbeidsbeurs te Bandoeng plaatste in 1925 tot met November 290 werkzoekenden, terwijl aan het eind dier maand nog 837 werkzoekenden ingeregistreerd stonden. Door de beurs te Soerabaja werd van medio April tot en met November 293 beursgeplaatst; ingeschreven bleven 1105 werkzoekenden (waarvan 589 Eur., 190 Chin. en 426 Ind.). De particuliere beurs te Medan, waar alleen Europeanen worden ingeschreven, plaatste tot en met October 39 personen.

Het open armen worden reeds om bovenvermelde redenen de Hollandsche jongelui in Indië niet ontzagen, terwijl in het goed en zakelijk geredigeerde „Hollandsche jongelui naar Indië”, in het Weekblad van 1 October 1925 No. 40, onder de rubriek „Persoverzicht uit de Indische Bladen”, n°. 7, wij aangeteekend vinden, dat men in Indië vakverenigingen niet bijzonder enthousiast over het prachtige denkbeeld van Sir Henry Deterding om Hollandsche jongelui groepsgewijze te kunnige geleide naar Indië te zenden om hun land te doen leeren kennen, dat aan nog zoovele goede mannen een nuttigen werkkring kan aanbieden.

Men gaat in Indië zelfs zoover, dat men in het Deterding slechts de bedoeling kan zien om in Indië een overschot aan Europeesche krachten te maken en daardoor van de wet van vraag en aanbod te profiteren van het kapitaal, profijt te trekken.

Gravenhage, 22 Mei 1926.

De Leider van het Informatie-Bureau van de Vereniging „Oost en West”,
H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Zum van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage.

Morgen, den 4en Juni, is het 75 jaar geleden dat het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, op initiatief van de heeren Baud, T. Roorda en G. A. Simons werd opgericht. Aanvankelijk gevestigd te Delft en nauwe

relaties onderhoudend met de toenmalige Kon. Akademie voor de vorming van Indische ambtenaren in die plaats, werd de zetel van het Instituut in 1865 verplaatst naar 's-Gravenhage, waar het sedert gevestigd bleef; aanvankelijk in een bescheiden huishuis, vervolgens (1878) in een eigen woning op de Heerengracht en sedert April 1903 in het door aankoop verkregen ruime, een Koninklijke instelling waardig, gebouw in de Van Galenstraat 14.

In den loop der jaren heeft het Kon. Instituut, geleid door in binnen- en buitenland beroemde geleerden, met nimmer verflauwden, zelfs steeds toenemenden ijver, zich toegelegd op de bestudeering der taal-, land- en volkenkunde van Ned.-Indië. De zichtbare resultaten van dien wetenschappelijke arbeid zijn vastgelegd in de periodiek verschijnende „Bijdragen”, thans een eerbiedwaardige reeks van 81 deelen vormend, zoomede in een groot aantal, buiten die Bijdragen om, gepubliceerde afzonderlijke geschriften. — Verder kan het Genootschap zich o.m. beroepen op een goed geordend, rijk boekenschat, bekend onder den naam van „Koloniaal Bibliothek”, welke van onberekenbaar nut is voor hen die zich aan koloniale studiën in het algemeen wijden, temeer daar van die boekery een gedrukte Catalogus bestaat, welke door Supplementen geregeld wordt bijgehouden.

De herdenking van het 75-jarig bestaan dezer zoo nuttig werkzame instelling — in stand gehouden uitsluitend door particulieren (leden en donateurs), die met haar doel en streven sympathiseeren — zal een eenvoudig doch waardig karakter dragen, en alleen bestaan in het uitgeven van een geïllustreerd „Feestgeschrift”, waarvoor een aantal geleerden eene bijdrage hebben afgestaan¹⁾.

Dit werk opent met eene beschouwing van den Heer P. de Roo de la Faille, den tegenwoordigen Secretaris, waarin op uitnemende wijze de „faits et gestes” van het Instituut van de oprichting af zijn vastgelegd. Zijne uiteenzettingen leggen onder meer getuigenis af dat het Kon. Instituut met gerechtvaardigden trots kan terugzien op alles wat het gedurende een tijdsverloop van driekwart eeuw heeft verricht ten bate der Indologische wetenschap.

Dat deze thans 75 jaar oude, maar niettemin immer jeugdige en levenskrachtige vereniging nog geruimen tijd haar hoogstaande en eervolle taak zal mogen blijven vervullen, is ongetwijfeld de wensch van allen, die belangstellen in de verbrediging der kennis van den Indischen Archipel en zijn bewoners.

¹⁾ In het Literatuur-overzicht van het volgend Kol. Weekbl. zal eene opsomming van den inhoud van dit Feestgeschrift gegeven worden.

Van Week tot Week.

Dinsdag 25 tot Maandag 31 Mei.

Geen communisten in Gouvernementsdienst. Batavia, 26 Mei (Aneta).¹⁾ In een rondschriften van de Regeering wordt bepaald, dat noch het bestuurslidmaatschap, noch het gewoon lidmaatschap van de Partij Kommunist Indonesia en van de Sarekat Rajat verenigbaar zijn met een landsbetrekking.

Nieuws van de Nieuw-Guinea-expeditie. Batavia, 25 Mei (Aneta). De leider der Nieuw-Guinea-expeditie, prof. Mathew W. Stirling en de heer H. A. Hoyte maakten een vlucht van 2 uur 20 van het Albatroskamp naar den voet van het Nassaugebergte. De landing bovenstrooms van het splitsingskamp was onmogelijk wegens ondiepte en bochten der rivier. Geland werd toen bij het Splitsingskamp, waar veel inboorlingen aanwezig waren. De meegenomen 220 kilo voedsel werd verborgen, waarna werd teruggevlogen naar het Albatroskamp, daar de houding der opgewonden inboorlingen (Papoeastammen) onzeker was.

Het communisme op Sumatra's Westkust. Padang, 25 Mei (Aneta). Vier Europeesche politieambtenaren

¹⁾ Ontleend aan Aneta-telegrammen van verschillende dagbladen.

WIJ LEVEREN U DE MODERNSTE RADIO TOESTELLEN

geheel geconstrueerd volgens de nieuwste patenten en inzichten. Elk door ons afgeleverd toestel wordt ten volle gegarandeerd Voor Ziekenhuizen, Sanatoria, Pensionaten, Scholen etc. leveren wij speciale toestellen

Fabriek en Laboratoria v. Radio Techn. Onderzoek

FIRMA BONTEKOE IRVING

HILVERSUM

Kantoor: ALEXANDERLAAN 25, Telefoon 1630

Haarlem en Omstreken.

Inrichting voor Zenuw- en Geesteszieken

„DE KENNEMER”

Haarlem - Westerhoutpark 18 - Heemstede
Telefoon 12003

Dir.: E. C. WESSELS-MEIJNEMA

W. C. BERGISCH

Bandagist

Nassastraat 12RD. - HAARLEM - Tel. 11288

STOEL'S

WONINGBUREAU BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM - KINDERHUISVEST 27 - TEL. 10118

OPGERICHT ANNO 1881

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELD:

BOORDEN - OVERHEMDEN

BLOUSES en JAPONNEN

IN ALLE STOFFEN

TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

Comestibles- en Delicatessenhandel

JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262

Zijlweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

VERKOOPHUIS

Groot Hertoginnelaan 101

SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar

5047

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

Iste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5246 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5083 Str. k. en w. op de logeerk.	BESCHIKBAAR.
Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWijk & V. D. LOUR	Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035
TEHUIS v. KINDEREN vanaf 2 j. doorl. en tijd, gr tuin. Holl. en Ind. ref. „Sunny Home“, Veur b. d. Haag.	BESCHIKBAAR.

DE VELUWE.

„Den Lindenhof“ te Vierhouten (bij Nunspeet)
GEZELLIG VACANTIEHUIS
Gelegen op het kruispunt aan den weg naar Apeldoorn, Elspeet, Emst.
Prachtige boschrijke omgeving. Uitgestrekte heide.
Pensionprijs f 2.50 per dag.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Maison NIEKERK

Pijboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328
Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central

Diners f 0.85 - f 1.- - f 1.25
en verder uitgebreid 5199

Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

De kunst van Adverteeren

Als de vertegenwoordiger van een zaak zich bepaalt tot het afgeven van een visitekaartje en dan heen gaat, zal hij zeker geen orders krijgen. Daarvoor is noodig, dat hij den menschen iets vertelt, hen overtuigt, dat zijn artikelen beter zijn dan andere en waarom.

Uw Advertentie moet niet slechts een visitekaartje zijn, doch den lezers iets mededeelen, hen overtuigen, dat zij bij U beter bediend worden dan bij uw concurrenten.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West“.

UITZENDINGEN

HOLL. DINERS EN RIJSTTAFEL

GR. HERTOGINNELAAN 92, TEL. 36347, DEN HAAG

FAM. PENSION

Beleefd aanbevelend, C. H. STAKMAN

zijn tijdelijk ter Sumatra's Westkust gedetacheerd ten einde patrouillediensten in de Padangsche Bovenlanden, waar moeilijkheden op politiek gebied zijn voorgekomen, te verrichten.

Padang, 28 Mei (Aneta). De onrust te Padangsi-dempoean en omstreken is een gevolg van communistisch gestook. Militaire troepen zijn van hier derwaarts vertrokken voor machtsvertoon.

Conversie van Indische leeningen. De Tweede Kamer heeft goedgekeurd het wetsontwerp dat den Minister van Koloniën de bevoegdheid verleent over te gaan tot conversie van eenige Indische leeningen.

Staatscommissie herziening Indisch privaats- en strafrecht. Bij Kon. besluit van 25 Mei is de Commissie voor de herziening van het Indisch privaats- en strafrecht, bestaande uit de heeren mr. A. H. du Mosch, lid, tevens vice-voorzitter, mr. J. J. Hagen, lid, tevens secretaris, mr. dr. M. S. Koster en mrs. P. L. A. Collard, B. H. P. van der Zwaan en W. Boekhoudt en E. H. Winkelman, leden, gerekend van 1 Mei, ontbonden, onder dankbetuiging voor de wijze, waarop zij zich van de haar opgedragen taak heeft gekweten.

Bij Kon. besluit van 25 Mei zijn de heeren mrs. J. J. Hagen en W. Boekhoudt, voornoemd, leden van de bijzondere commissie uit die Staatscommissie, benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Arrestatie van Chineezers. Batavia, 25 Mei (Aneta). De politie te Batavia heeft twintig leiders van de extremistische fractie der Chineseche vereeniging Kwo Min Tang gearresteerd.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heeren M. Hoesein Tirtamidjojo en K. E. Kan; Candidaatsexamen Indisch recht de heeren H. Vrede, J. Larivière en J. Jonge Poerink.

Wageningen. Ingenieursexamen Koloniale boschbouw de heer W. Ovink.

Indische bestuursopleiding. Ned. Stsbl. No. 115 bevat een besluit van 10 Mei, tot nadere wijziging van het „Besluit op de Indische Bestuursopleiding 1922“.

Bevordering Hoofdofficieren. Luitenant-kolonel der infanterie van het O.-I. leger G. J. Nijweide, thans met verlof hier te lande, is bevorderd tot kolonel.

— Majoor der inf. van het O.-I. leger, eveneens hier te lande met verlof vertoovend, is bevorderd tot luitenant-kolonel. — Kapitein van den topogr. dienst bij het O.-I. leger W. de Quant is bevorderd tot majoor van dat dienstvak. — Kapitein der inf. van het O.-I. leger K. Brevet, thans met verlof hier te lande, is bevorderd tot majoor.

C. E. A. Niermans †. Te Breskens is overleden de heer C. E. A. Niermans, gep. officier van het O.-I. leger, secretaris en ontvanger der gemeente Breskens.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau de heer O. van der Brug, zending-leeraar in Ned.-Indië.

Nederl. Indonesisch Verbond. Men meldt aan het Haagsche Anetakantoor: Als vereeniging zijn tot het Nederlandsch Indonesisch Verbond van Jongeren Organisaties toetredend: De Indonesische Studieclub te Leiden en het Propaganda-Comité van Boeatan te 's-Gravenhage. (Vaderl.).

Hel vertrek van den onderzeeër K XIII. Onder groote belangstelling is den 27en dezer de K XIII (commandant de luit. ter zee 1e kl. L. G. L. van der Kun) uit den Helder vertrokken, ter aanvaarding van de reis, via het Panamakanaal, naar Ned.-Indië.

Bij het Dep. van Kol. werd bericht ontvangen dat de boot den volgenden dag Dungeness was gepasseerd.

Mutaties Binnenl. Best. Buitenzorg, 25 Mei (Aneta). Benoemd is tot ass.-resident bij den Algemeenen Bestuursdienst op West-Java W. F. van Neden, thans ass.-resident in de afdeling Bangil, residentie Pasoeroean. Den ass.-resident in de afdeling Pati (res. Semarang) L. de Clercq Zubli, is onder dankbetuiging op verzoek eervol ontslag verleend.

Vereeniging Jan Pietersz. Coen. In een dezer dagen te Amsterdam gehouden vergadering is verslag uitgebracht over de verrichtingen gedurende het jaar 1925 en plannen voor 1926. Het verslag, waarvan een overzicht is opgenomen o.a. in de N. R. Ct. van 29 dezer, bevat o.a. bijzonderheden over de uitgezonden en uit te zenden jongelieden en leeraren naar Ned.-Indië (het z.g.n. plan-Deterding).

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlij

Verlenging Batiktentoonstelling.

De duur der Batiktentoonstelling van „Boeatan“ de Gothische Zaal, Paleisstraat, 's-Gravenhage, wordt tot en met 9 Juni verlengd. Tot Lesluit zullen op Woensdagavond, 9 dezer, te 8½ uur, daar weder vaansche dansen worden gegeven, waarvoor kaart te verkrijgen zijn in Heulstraat 19.

Javaansche Jaarmarkten.

„Een Serie Jaarmarkten van Inlandsche Nijverheid“ is de titel van een zeer lezenswaardige brochure, den heer J. E. Jasper geschreven, nadat verleden ten derden male in zijne residentie de z.g. „Passarlem's“ met succes zijn gehouden. In den aanvang toogt schrijver:

„Met het houden van een kleine serie jaarmarkten, tevens tentoonstellingen, van Inlandsche verheid te Pekalongan en Tegal, onderscheiden van 29 Augustus 1925 tot en met 7 September 1925 en van 3 October tot en met 12 October, heeft Pekalongansche Jaarmarktvereniging beoogd, voor die nijverheid het afzetgebied ietwat te ruimen, den nijveren dus de gelgenheid te geven hun producten anders dan op de gewone markt of door het uitvoeren van bestellingen te verhandelen. Zooals de hieronder te vermelden cijfers zullen kunnen aantoonen, hebben die beide markten bevredigende resultaten opgeleverd en het hierboven aangeduide doel bereikt.

„Zoo het plan van het Hoofd der afdeling verheid van het Departement van Landbouw, verheid en Handel te Buitenzorg doorgaat, om in den vorm van medaljes — voor de beste inzendingen op jaarmarkten, dan zal daarmede een middel tot degelijk werken worden gegeven en op eenvoudige, zij 't bescheiden wijze worden bijgedragen tot de technische verbetering en vernieuwing, en de artistieke verfijning en kunstnijverheid welke de Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid noodig hebben.“

Als nabetrachting der drie achtereenvolgende langansche Jaarmarkten, merkt de heer Jasper op, dat deze reeds aan velen een aanmoediging heeft gegeven tot meerdere werkzaamheid en vooruitstreving noemt daarvan eenige sprekende voorbeelden: „De stagen“-wevers van Pekalongan en omgeving wier huisvlijt aan het tanen was, gingen weer aan handenweefgetouw staan.

De op bescheiden schaal overgebleven Brebesse ikatweefkunst, door de beoefening waarvan de kasang ontstaan, fleurde weer wat op.

De tentoonstelling van Tegal bracht het verblijden feit aan het licht, dat men zich niet alleen ter plaats Pekalongan, het centrum van de tot indische en massaproductie verworpen batikkunst, maar ook ver daarbuiten, sedert kort meer en meer toeleggen op precieuzen en welverzorgde pradak (het maken van met goud belegde batiks); niet onverschijnlijk is, dat de schitterende dotots, welke op twee eerste tentoonstellingen van Pekalongan geëxposeerd, als de staatsiedracht van bruidegoms die herleving van een bijna vergane kunst hebben gedragen.

In het Pemalangsche, in het Lebaksioesche vanden handweverij, welke zich eertijds bepaalde af vervaardigen van gestreept baadjesgoed, nieuwe passingen, welke konden getuigen van een frissen opbloei dier kunst.

De zilvermeden van Kedoengwoeni vonden nieuwe voorbeelden op de jaarmarkt-tentoonstelling, welke hen in de gelegenheid stelde, uitbreiding te geven aan hun vak; met succes vingen zij opnieuw beoefening der drijfkunst aan, welke reeds zoo bij hen op den achtergrond was geraakt.

Goedverzorgde bamboezen meubels, — naar v menning reeds sedert lang uit het gebruik verdwenen — werden weer gemaakt en ingezonden en toonde waarlijk goede vindingen en methoden, om met het simpele bamboemateriaal te vormen, op te be en te versieren.

Deze enkele voorbeelden toonen aan, hoe de toe in het gewest Pekalongan gehouden jaarmarkt-tentoonstellingen op verschillende plaatsen in verschillende liniën den stoot hebben gegeven

*) breede band, waarmede de sarong (beenkleed) om het worden wordt.

Pension Mevrouw OP 't HO

KRULLELAAN 37 5060

Munt uit door goeae keuker en buitjke vrijzen
Wordt door gegoede Indische Familie's aanbeve

Wanneer U zich in DEN HAAG vestigt
 laat dan Uw Koffers, Rejsartikelen
 vakkundig nazien en repareren bij
WILH. TOONEN - DEN HAAG
 3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postk. - TEL. 36361
 Speciaalhuis in alle soorten Hondenartikelen,
 Hondenbrood, Geneesmiddelen. 5198

Willem v. d. Waals

HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN JACOB
IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 31168
 GEVESVIGD SEDERT 1916 5073

VOLGENS DE MEEST MODERNE EISCHEN INGERICHTE
Heeren Kapsalon

Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELLEN
 tegen zeer concurrerende prijzen

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De economische toestand der Inlandsche bevolking.

Naar aanleiding van een motie der Tweede Kamer van 18 Dec. 1924, gesteld door den soc. afgevaardigde Ir. Albarda, waarin aangedrongen werd op het doen houden van een onderzoek naar den economischen toestand der Inlandsche bevolking van Ned-Indië, werd door de Regeering de controleur B.B. de Fievez de Malines van Ginkel aangewezen, om — onder algemeene leiding, eerst van den heer Westenenk, later van den heer v. d. Marel — een desbetreffend beknopt onderzoek in te stellen. Het resultaat van dezen arbeid is neergelegd in twee boekdeelen. Het eerste deel bevat — na een inleiding, welke ondanks hare beknoptheid zeker niet als het minst-belangrijke deel van het werk mag beschouwd worden — twee groepen van monografieën, elk voor zich samengesteld door de daartoe meest bevoegde deskundigen. De eerste groep omvat een overzicht betreffende de „Welvaartsfactoren”, d.z. dus die verschillende bronnen van inkomsten, welke in hoofdzaak den economischen toestand van het volk beheerschen. De tweede groep handelt over de „welvaartsaanwijzers” — de gegevens, welke in het bijzonder dienstig kunnen zijn voor het teekenen van een algemeen beeld van dien economischen toestand. De eerste afdeling: *Welvaartsfactoren*, bevat een achttal hoofdstukken, handelende over: Getalsterkte der bevolking, Landbouw, Veebezit, Zeevisscherij, Nijverheid, Handel, Loonarbeid en Werkgelegenheid. De tweede afdeling: *Welvaartsaanwijzers*, handelt in acht hoofdstukken over: Verkeer, volkscredietwezen, pandcrediet, sparen in geld, zoutverbruik, opiumverbruik, ontwikkeling van den geest en criminaliteit. De *Java-Bode* (23, 24, 26 en 27 Apr.) gaat nader op den inhoud van het belangwekkende werk in en geeft den algemeenen indruk weer, welken de zoo rijk geschakeerde inhoud ervan wekt. Als de meest belangrijke van de uitkomsten van het „welvaarts-onderzoek” aarzelt de *J.B.* niet deze zinsnede uit het rapport op pag. 8 te citeeren: „Indien thans in het kort zou worden weergegeven, wat de slotsom is van de eerste afdeling van het verslag (hoofdstuk welvaartsfactoren), dan leert de beschouwing van de verschillende factoren, die de welvaart beheerschen, dat er geen sprake is van een ernstige inzinking van het welstands-peil der bevolking, noch van een jammerlijk bestaan van miljoenen menschen.”

Het verslag wordt eveneens ontleed door *De Loc.* (24 Apr. blz. 26), *De Sum. Post* (28 Apr.) en het *Bat. Nwsbl.* (22 Apr.). De eenige groep van inheemsche bewoners, die werkelijk in welvaart achteruitging en dat nog steeds doet, is de meer intellectuele bevolking der steden. Zij kan of wil niet alle werk aanvatten, dat haar een inkomen, hoe gering ook, zou kunnen verschaffen, doch wacht op een herstel van de arbeidsmarkt in haren eigen maatschappelijke kring, een herstel, dat zich eerst langzamerhand begint aan te kondigen. Voor dezen zal alleen een wellicht nog enkele jaren verwijderde toekomst de zoo noodige verbetering kunnen brengen.

De meevaller 1926.

Voorloopig moet worden aangenomen, dat de gewone dienst (dienstjaar 1925) een overschot van ± f 100 miljoen zal hebben opgeleverd. Het bericht daarover heeft heel wat pennen in beweging gebracht: o.a. *De Loc.* (19 Apr. blz. 3 „Het publiek betaalt”), het *Soer. Hbl.* (22 Apr. 3de bl. „De minste groep”) en het *Bat. Nwsbl.* (26 Apr. „De meevaller 1926”). Het *Bat. Nwsbl.* geeft een analyse van het z.g. overschot en trekt daaruit de volgende conclusie: De inning van achterstallige belastinggelden in 1925 en de goede uitkomsten van tal van middelen hebben de kaspositie van Indië belangrijk verbeterd; de in 1921—1924 hoog opgelopen vlotende schuld is tot een redelijk en bescheiden bedrag teruggebracht. Van het aangaan van nieuwe leeningen zal, afgezien van eventuele conversies, waaromtrent Dr. Hulshoff Pol in de „*Econ. Stat. Ber.*” (24 Mrt.) e.e.a. mededeelde, vooreerst geen sprake behoeven te zijn. Dat deze verbetering van de kaspositie van gunstigen invloed kan zijn op de kansen voor conversie van de dure leeningen, welke zonder twijfel erlang aan de orde zal moeten komen, spreekt vanzelf. De uitkomst van den gewonen dienst 1925 mag voorts niet worden beschouwd los van de resultaten der jaren vanaf 1917, die stijgende tekorten gaven t/m. 1921, in totaal ± f 366 miljoen. Daarop is in de jaren 1922—1925 inge-

zeker verlevendiging in nuttige en artistieke huis-
 tijt.”

Twee bijzonder verblijvende feiten, die véél navol-
 ing mogen vinden, zijn:
 10. dat op de laatste tentoonstelling voor het eerst
 door eenige gouvernements-Tweede-klasse-scholen en
 massa-scholen in het Batangsche tal van voor Inlandsch
 gebruik bestemde proeven van handenarbeid der leer-
 11. dat de Pekalongansche Jaarmarktvereniging,
 welke ook de Tegalsche jaarmarkt heeft georganiseerd,
 haar kosten eenige Javaansche nijveringen van Peka-
 longan aan de Gouvernements leerinstellingen te Ban-
 geng heeft doen opleiden voor het textielbedrijf en
 de ceramische kunst.

Een van hen heeft zich 6 moderne handweefstoel-
 en aangeschaft en voert reeds tal van bestellingen uit,
 terwijl de 2 opgeleide pottenbakkers, na van werk-
 tuig te zijn voorzien, het eerste verglaasde aarde-
 werk uit hun oven op de beide jaarmarkten van Peka-
 longan en Tegal hebben tentoongesteld.

De heer Jasper vervolgt:

„De vereniging blijft, zolang zij nog niet fi-
 nancieel in staat is om meer maatregelen van prak-
 tisch belang te nemen, voornamelijk het afzetgebied
 verzorgen door het houden van geregelde jaar-
 markten; haar plan is en blijft, om later te Peka-
 longan een *Batikschool* op te richten.

„Zoo is dus de eerste serie kleine jaarmarkten
 (Pekalongan—Tegal) tot stand gekomen. Spoedig
 zal de eerste trits kunnen worden verkregen, aan-
 gezien de op initiatief van den heer Schotman op-
 gerichte Cheribonsche jaarmarktvereniging zich
 bij Tegal en Pekalongan gaat aansluiten. Kunnen
 de jaarmarkten van Pekalongan, Tegal en Cheri-
 bon geregeld elk jaar gehouden worden, zooals zij
 nu in goede samenwerking ontworpen zijn, dan
 zal daardoor ook elk jaar een belangrijk afzet-
 gebied worden verkregen, bestaande in een groot
 stuk van Java's Noordkust met drie welvarende
 streken en een rijk achterland van suikeronder-
 12. dat de toonkamers van *Boeatan* werden eenige
 groepen op deze jaarmarkten gedaan. Als dit voortaan
 toenemende mate het geval zal mogen zijn, zullen
 de jaarmarkten hier te lande ook meer op de hoogte
 komen en profiteeren kunnen van de in Indië op dit
 gebied gemaakte vorderingen. Volgens des heeren Jas-
 per's onderhoudende, deskundige beschrijving en de
 gevoegde fotografische illustraties, was er op die
 tentoonstellingen heel wat moois te bewonderen.
 De expositie was ook ditmaal weder in een tiental
 groepen verdeeld:

- I. Vlechtwerk; II. Weefkunst; IIIa. Batikkunst (alge-
 men); IIIb. Batikkunst (Pekalongan); IVa. Goud- en
 zilverwerk; IVb. Koperwerk; IVc. Blikwerk; V. Hout-
 bamboebewerking; VI. Lederbewerking; VII. Hoorn,
 schildpad, enz.; VIII. Aardewerk en steenwerk;
 IX. Siropen, confituren, zuren, enz.; X. Bloemen,
 planten, planten.

„Vervolgens was er nog een winkelgalerij, bestaande
 uit een vier-en-twintigtal, op eigen kosten,
 van elders overgekomen Inlandsche verkoopers.
 Het totaal aantal inzenders van Inlandsche nijverheid-
 kunstnijverheidartikelen bedroeg ruim 800.
 Maar ook de financieele uitkomsten, blijkens de bij-
 gevoegde rekening en verantwoording bevredigend
 waren, zullen deze jaarmarkten stellig ook in 't vervolg
 een levensvatbaarheid te hebben en veel kunnen
 opleveren, niet alleen tot het algemeen welzijn der in-
 landsche bevolking, maar ook tot de goede verstand-
 13. dat de tusschen het Oostersch en Westersch element
 der bevolking, wanneer ook van overheidswege de noo-
 dige belangstelling en zorgen aan een en ander blijven

„grote ingenomenheid vernamen wij de benoe-
 ding van den heer Jasper tot resident van Djocdja.
 Het is niet verwonderlijk dat zoo belangrijke centrum
 der Inlandsche nijverheid en kunst met liefde zijn beste
 krachten wijden.
 Het is waar hij gedurende zijn verloftijd deel uitmaakte
 van den Raad van Beheer van „Boeatan”, mag er hoop
 op worden gesteld dat de samenwerking

DENKT

U wel aan ons blad voor
 Uw reclame?

DR. G. KRUYSS

MOND- EN TANDARTS
 SPREKUREN 9 TOT 3
 BILLIJKE TARIËVEN

VALKENBOSCHPLEIN 17
 'S-GRAVENHAGE

N.V. „EXIMA” - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER **ORION**
 met de
 enorme zuigkracht

Prijs
 f 98.-

Showroom

AMSTERDAMSCH VEERKADE 8
 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalings-
 voorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN

IN HUURKOOP

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau

Copernicusplein 9 Telef. 31009
 'S-GRAVENHAGE

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT

Heilgymnastiek — Massage
 Diverse methoden van geneeskrachtige baden
 Voorkoming en opheffing van obstructie bij de
 periodieke circulatie

HUIZE „ILEX” (HOORNBRUG) RIJSWIJK

Spreekuren van 1—2 of volgens afspraak
 Directie: HAGE Telefoon RIJSWIJK 156

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG — TELEFOON 14953

Is het voordeligste adres voor

**BEDDEN
 MEUBELEN
 TAPIJTEN**

**Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit**

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

**Aan de Leden
van „Oost en West“**

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad“ is, dit behoef geen befoog, een levensbehoefte voor Uw vereniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen ?

DE UITGEEFSTER.

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALLE Electricische Artikelen** aan bij:

K. C. CREMER Willem de Zwijgerlaan Den Haag
Telefoon 54325

haald ± f 196 miljoen, zoodat in de periode 1917—1925 een tekort op den gewonnen dienst geboekt bleef van f 170 miljoen. Aannemende, dat een deel daarvan nog in 1926 terecht komt, dan sluit het tienjarig tijdvak 1917—1926 met zijn oorlogsmoeilijkheden, duurte, hausse, korte schijnwelvaart, malaise, bezuiniging en reconstructie in elk geval met een tekort van rond f 100 miljoen. In al die jaren is dan bovendien in de bekostiging van den buitengewonen dienst geheel moeten worden voorzien door leeningen, w.o. zeer dure, d.w.z. heeft de politiek van kapitaalvorming, in dit kapitaal-arme land van primair belang, stilgestaan. Wie daar zonder meer gerust op is en een streep wil zetten onder 1921, het tekort op den gewonnen dienst in het daarmee afgesloten 10-j. tijdvak van f 310 miljoen aanvaardt als de Indië door den wereldoorlog opgelegde verarming en de straf gevolgd op mentale zonden van de toenmalige geestesgesteldheid, kan dat doen. Maar wie zoo doet vergeet, dat het wel erg eenvoudig is zoo'n streep te zetten, maar dat een oordeel over de innerlijke financiële structuur van Indië daarover heengaat en de beteekenis van de creditwaardigheid van dit land, de financiële en economische mogelijkheid van welvaart en vooruitgang niet wordt afgeleid uit een groep van jaren, waarvan men een willekeurig aantal uitzondert, maar uit de historie van 's Lands financiën als een geheel. Dat oordeel is alleen dan met gerustheid af te wachten, indien in het financieel beleid bedachtzaam naast de oude schuld de nieuwe winst wordt gesteld. Eerst als deze rekening is verefend en na zooveel jaren van kapitaalintering weer kan worden gedacht aan kapitaalvorming, zal gelegenheid bestaan in veel ruimere mate dan thans mogelijk is, tegemoet te komen aan de talloze en uiteenlopende, vaak kostbare wenschen tot het treffen van maatregelen in het belang van de maatschappelijke en economische ontwikkeling, die van alle zijden worden geuit en die men, gefascineerd door het overschot van f 100 miljoen voor 1925, weer aanstonds voor het voetlicht heeft gebracht.

Algemeene Rekenkamer in Indië 1924.

De Loc. (24 Apr. blz. 25 „Ons goede geld“) en de Deli Crt. (28 Apr.) halen e.e.a. aan uit het verslag van de commissie uit den Volksraad voor de verslagen van de Algemeene Rekenkamer in Ned-Indië over 1924. Haar indrukken samenvattend meent de commissie te moeten verklaren, dat zij met pijnlijke verbazing heeft kennis genomen van het zeer groote aantal ernstige onregelmatigheden in 's Lands administratie. Daar zij er tot haar leedwezen niet van overtuigd is, dat van het zeer groote aantal ernstige onregelmatigheden in 's lands administratie alleen onkunde en onachtzaamheid de oorzaken zijn en zij evenmin den indruk heeft dat alle autoriteiten doordrongen zijn van de noodzaak van een duidelijke en correcte administratie der door haar beheerde landsdiensten, meent zij, dat slechts een zeer grondige verbetering van het administratieve raderwerk uitkomst zal kunnen brengen. De Commissie vertrouwt daarom, dat de Regeering in het verslag van de Indische Rekenkamer aanleiding zal vinden om zoo krachtig en zoo spoedig mogelijk in te grijpen in de omslachtige en dure administratie, opdat waarborgen worden verkregen, dat 's Lands gelden op doeltreffende wijze worden beheerd.

De begrooting voor 1927.

Het Soer. Hbl. (21, 22, 23 en 24 Apr.) bespreekt „De begrooting B. O. W.“ en „De begrooting voor 1927.“ Van groote strekking is de inzet voor de plannen ten behoeve van de economische ontwikkeling van Zuid-Rembang, welke in het geheel f 3 miljoen zullen vereischen. In deze plannen is begrepen het project voor den aanleg van een enorm waterreservoir ten Z. van Bodjonegoro. Een wadoek, welke gevoed zal worden door de Pantjal-rivier en bij voltooiing 36 miljoen M³ water zal kunnen bevatten om een gebied van 20.000 bouws te kunnen voorzien van het noodige irrigatiewater. E.e.a. werd reeds uitvoerig besproken in het „Soer. Hbl.“ (25, 26, 27 en 29 Jan. en 1 Febr. „In een verwaarloosd Gewest“). Het zal dus het grootste waterreservoir worden van geheel Java; voor den aanleg werd op de ontwerp-begrooting f 300.000 uitgetrokken. De voltooiing van het gansche plan zal in het geheel zes jaren vorderen en vormt slechts een onderdeel van eene serie projecten om de streek verderop, welke aansluit bij Noord-Soerabaja, in economische ontwikkeling te brengen. De andere projecten, waaraan in den loop der volgende jaren wellicht begonnen zal worden, bevatten plannen voor den aanleg van nog grootere wadoeks dan die van Pantjal. Uit deze enkele mededeeling kan reeds genoegzaam blijken, welke groot-

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 7036

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.

MINERALE WATEREN 5143

Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

sche plannen in portefeuille liggen voor deze armzalige streken, waar de laatste langdurige droogte het zwaar door de bevolking gevoeld werd. De irrigatie-plannen voor Zuid-Rembang gaan gepaard met den aanleg van verschillende wegen, waarvoor in eersten termijn f 65.000 werd uitgetrokken, terwijl het geheele project ongeveer f 425.000 zal vorderen.

De wegenaanleg in Atjeh (f 500.000 voor het *wegenplan-Hens*), Benkoelen en Z.-O.-Borneo zal voortgevoerd worden. Het S. H. vindt het alweer merkwaardig, er *wegenplannen voor Sumatra's Westkust* ontbreken. Gouverneur Whitlau vreest — terecht — dat, bij aanleg van wegen in oostelijke richting, de uitvoering geheel in die oostelijke richting zal gaan bewegen, watrouwens de wegen onzer groote Oceaan-schepen gen, zoodat de havens ter Westkust aan belangrijke zouden inboeten. Desondanks is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat binnen niet te langen tijd de *weg van Baroe naar Pakan Baroe* toch tot stand zal komen, die hieraan werkelijk behoefte bestaat. In de *Deli Crt.* Apr. „Brieven van om de Zuid“ keurt de heer *Ach Rachman* den langzamen aanleg van dezen weg eveneens af. Er zullen nog een vijf jaren mee gemoedigd wel is het ontbrekende stuk slechts 17 K.M. In doch er komen groote bruggen in voor en het terrein is zwaar. De heer *A. R.* meent dat de voltooiing wordt tegengehouden om de Emmahaven te reddereds nu gaat veel import over Pakan Baroe, vooral van de Inlandsche markt. Volgens de *D. C.* zullen Pakan en Emmahaven toch altijd, zij het niet als groot-importhaven, beteekenis houden.

Communisme.

Van den procureur-generaal is een circulaire uitgegeven, inhoudende, naast een waarschuwing tegen communistische relletjes, een instructie hoe in geval van nood te handelen. Het *Bat. Nwsbl.* (23 Apr. „Rede radeloos“) constateert dat de onrust, welke reeds eenigen tijd in Midden Java heerscht, nu overgeslagen blijkt naar Soerabaja, gezien o.m. de sensatie-berichten uit Madioen en de oprichting van een comité te Soerabaja tot organisatie der burgers om bij verwachte communistische ordeverstoringen het gezag te steunen. valt — aldus het *B. N.* — geen oogenblik aan te twylen, dat dit alles ver uitgaat boven de bedoeling van waarschuwing van het hoofdparket. Zie ook in dit band het *Soer. Hbl.* (13 Apr. 3de bl. „Waarschuwing“), 17 Apr. 2de bl. „Eenheidsfront“, 23 Apr. 3de bl. „Organisatie“ en 24 Apr. 2de bl. „Defaitisme“). Vervestiging wij de aandacht op de *Java-Bode* (16 Apr. „Een onderhoud met het bestuur der Indonesische Ver.“, 17 Apr. „Indonesische Ben“, 20 Apr. „De suiker en de Inl. beweging“), *De Loc.* (16 Apr. blz. 18 „Gaswapen voor Ned-Indië nuttig“ en *Java-Bode*, 19 Apr. „Gasbommen“) en het *Bat. Nwsbl.* (21 Apr. „Even praten“). In dit laatste artikel wijst het *B. N.* er op, dat minister Koningsberger in de Tweede Kamer geleghheid kreeg al dadelijk goed en duidelijk te zeggen hij tegenover communistische propaganda in Indië dacht. En — zoo besluit het blad — al zal ijdel zijn de hoop, dat men hier zijn duidelijke taal zal verstaan begrijpen, — niet ijdel is de verwachting, dat onze Regeering er naar zal weten te handelen!

Opleiding tot vrouwelijke beroepen.

Een groot deel van de *Indo-Europesche meisjes*, in den kampong verblijven, in haar eigen omgeving dikwijls verwaarloosd, groeit op tot huismoeders, later op haar beurt ook gezin en kinderen verwaarloosend. In verband met de zorg besteed aan de Inlandsche meisjes-kopscholen brengt „*Mataram*“ onder oogen der Regeering de vraag of het niet mogelijk zoude zijn in denzelfden geest iets te doen voor het Indische paupermeisje, dat die hulp al evenzeer als haar Inlandsche zuster zoo zeer van noode heeft. Neemt men voor deze kinderen het praktische huishoud- en handwerkonderwijs ter hand, hetzij gecombineerd met woon schoolonderricht, hetzij in een afzonderlijke cursus, die aansluit op de lagere school, dan zal mede aan een andere groote groep van ingezetenen eveneens een groote weldaad worden bewezen. Doorgaans tegelijkertijd worde de aandacht van plaatselijke deelingen van het I. E. V. op deze materie gevestigd. In samenwerking met de Regeering zal men plaats wellicht veel kunnen bereiken. De *Java-Bode* (26 Apr.) kan zich met dit betoog volkomen vereenigen, vooropgesteld, dat de keuze van vrouwelijke beroepen aansluit met de behoeften der samenleving. Het is n.l. vraag of niet de jongste I. E. V.-actie voor de opleiding tot vroeuvrouw, te weinig rekening heeft gehouden met de hoeveelheid dergelijke krachten, die onze maatschappij absorbeeren kan.

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning **Stoffeeren en Meubileren** door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

POSTZEGELS

van Nederland en Koloniën steeds in iedere hoeveelheid te koop gevraagd. (Eventueel ruil tegen buitenlandse zegels. Basis: engrosrijzen)

POSTZEGELEXPORT

D. W. BRANTSSEN
Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een Japansch gevaar voor Ned.-Indië?

II (Slot).

Het gebrekkig economisch inzicht van de Inlandsche visschers in het visscherijbedrijf, is de reden dat die groep gebruik maakt van de diensten van Chineezen. Die voor de geheele vangst een vast loon bedingen. Zij kan bij dezen gelden op dat loon opnemen, waarvoor zij de kosten van reparatie der vaartuigen kan betalen, vischnetten en ander materiaal kan kopen, enz., doch deze geldelijke afhankelijkheid heeft tot gevolg, dat de gevangen visch tot lagen prijs aan de creëteuren moet worden afgestaan en dat aan dezen, die de visch tegen hooge prijzen verkoopen, eene belangrijke geldelijke winst wordt bezorgd.

De consument van de visch betaalt op die wijze te veel, de Chineesche crediteur maakt eene te groote winst en de Inlandsche visscher ontvangt te weinig en vischt feitelijk achter het net.

Verder schrijft men in de „Java Nippon“, dat, wanneer de Japanners het visscherijbedrijf op eigen gezag willen uitoefenen, die zelfstandigheid zeer goed uitvoerbaar is, doch dat zij de belangen der Inlandsche visschers niet uit het oog moeten verliezen en den toorn der Chineesche geldschietters moeten voorkomen of vermijden.

Het is aan geen twijfel onderhevig of eene Japansche maatschappij kan gemakkelijk het Inlandsche visscherijbedrijf ten onder werken, doch het zou dwaas zijn van zulk eene maatschappij eene gedragslijn te volgen, die de ontstemming van de Inlandsche visschersgroep in het leven zou roepen.

De bedoeling van de Japanners is om zelf de visch te verkoopen tegen een prijs, die ook rekening houdt met de geldelijke belangen van den koper.

Behoudens eene enkele uitzondering misschien, is de Inlandsche visscher de eigenaar van de fuik en de Japanner twijfelt er dan ook niet aan of hij zal van den Chineeschen geldschietter onderwerpelijk de meeste bezwaren ondervinden.

Hij wil gaarne met den Inlandschen visscher samenwerken, mits deze geen al te groot winstbejag beoogt en de Inlandsche belangen niet uit het oog verliest.

Wanneer dit licht gezien, is de uitoefening van het visscherijbedrijf in Ned.-Indië een onderwerp van groot gewicht.

Ten slotte meldt men nog in de „Java Nippon“, dat het Japansche visscherijbedrijf te Batavia de buitenwereld belangstelling trekt van het Bestuur, dat, wilnende weten of wellicht in verboden wateren wordt gevischt, omtrent dat bedrijf een ernstig onderzoek heeft ingesteld.

Wanneer, zegt de schrijver in de „Perniagaan“, het behandelde onderwerp wat dieper wordt gezien, dan vestigt dit de meening van velen, dat de Inlandsche economie in Ned.-Indië vrijwel geheel in handen van de vreemdelingen is, een feit dat, zijns inziens, getuigt van de armoede en de onkunde der Inheemsche bevolking om zich de gereedschappen te verschaffen, welke zij voor haar levensbestaan noodig heeft.

Op den langen duur mag men in dien toestand niet rusten en moet men de bevolking doen ontwaken en haar opwekken, zooals in alle landen geschiedt, om zich op economisch gebied aan te passen aan de nieuwe toestanden en verhoudingen.

Het is algemeen wel bekend, dat de financiële toestand van de Javanen van dien aard is, dat zij geen eigen zelfstandig visscherijbedrijf en beheer in het leven kunnen roepen.

Doch in het goudland Sumatra en meer in het bijzonder in Palembang, met zijne rijke bevolking en welvarende visschers, aan de mondingen der rivieren, is het vormen van eene maatschappij, met een maatschappelijk kapitaal, op den voet van de Japansche maatschappij, die van motorschepen gebruik maakt, zonder twijfel mogelijk.

Men vergeet toch niet, dat in de wateren tusschen Singapore en den vasten wal van Sumatra vele met Japansch kapitaal werkende Japansche visschers hun eigen uitoefenen en eenmaal, tot nadeel van de Inlandsche economie, hun arbeidsveld zullen uitstrekken tot het Ned.-Indisch territorium.

Siam is een klein land, doch geniet welvaart, tengevolge van den verkoop van de in het Oosten overal beroemde Siameesche „ikan peda“.

De vraag of de Palembang dat voorbeeld zou kunnen navolgen, hoopt de schrijver later wel te bespreken.

„DE LANDBOUWER“

79 Copernicuslaan 79 Tel. 31676
DEN HAAG

UW ADRES voor 1ste kwaliteit **Roomboter, Kaas** en **fijne Vleeschwaren.**

Geregelde aanvoer **versche Geldersche Eieren.** Thuisbezorging zonder prijsverhooging. **Geén Filialen.**

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

China als Markt.

Aangezien de Engelsche handelspolitiek in China achteruitgaande is, heeft een Engelschman in dat feit aanleiding gevonden om in de „Manchester Guardian Commercial“ van 22 October 1925 een artikel te schrijven, met het doel propaganda te maken voor den Engelschen handel in dat land.

Aan den inhoud van dat artikel heeft de „Perniagaan“ van 28 November 1925 het navolgende ontleend.

Tijdens den grooten oorlog werd de Engelsche propaganda gevoerd door het British Information Committee, met hulp van het nieuwsblad de „Cheng Pao“, dat tweemaal 'smaands met een aantal van 175.000 exemplaren in geheel China werd verspreid.

Doch sedert den oorlog is die propaganda geleidelijk verminderd en daarna geëindigd, hoofdzakelijk tengevolge van gebrek aan geldelijken steun.

Andere naties daarentegen hebben, sedert het einde van den gemelden strijd, de handelspropaganda met kracht ingezet.

In de eerste plaats Rusland, dat op politiek terrein een voorsprong wist te veroveren.

Vele Russen in de verdragshavens wijdde de Chineesche jeugd in de bolsjewistische leerstellingen in en zonden de jonge mannen daarna de binnenlanden in om die leerstellingen aan eigen rasgenooten bekend te maken.

De resultaten dier actie zullen later wel blijken. Die jeugdige propagandisten werden voldoende geldelijk gesteund en beschikten zoowel over de noodige hoeveelheid boeken als films.

Een dier films gaf een beeld van de arbeidstoestanden in de fabrieken van Shanghai, welke onder leiding stonden van Engelschen en gaven zulke weerzinwekkende tooneelen te zien, dat de vertooning er van zonder twijfel in Europa zou zijn verboden.

De Russische propaganda was duidelijk anti-Engelsch en revolutionair.

Een paar jaren na den vrede kwam Amerika met kracht in actie.

De Amerikanen maakten eerst gebruik van de Chineesche nieuwsbladen, doch hebben thans een of twee eigen organen.

Aan de Chineesche bladen geven zij alleen handelsberichten.

Voorts beschikken de Amerikanen over twee technische en chemische nieuwsbladen, welke in de Chineesche taal worden uitgegeven.

Al deze maatregelen worden door de Amerikaansche Regeering bekostigd, terwijl de Amerikaansche firma's de nieuwsbladen geldelijk schragen door de plaatsing van vele advertenties.

Boeken, brochures, catalogi enz. doen verder voor de handelspropaganda dienst.

De Amerikanen ontvangen daarbij veel hulp van de Young Men Christian Association, welke vereeniging, in het belang van eene sociale handelsovoeding der jeugd, de belangstelling der Amerikaansche Regeering geniet.

Zoo heeft een afdeling dier vereeniging eene eigen leeszaal, voorzien van fraaie Amerikaansche literatuur en is de jeugd dientengevolge geheel op de hoogte van de producten en artikelen, welke Amerika uitvoert, waarvan de Amerikaansche firma's wederom voordeel trekken.

Ook heeft elke afdeling een eigen bioscoop, alwaar 2 à 3 maal in de week voorstellingen worden gegeven en waarin propaganda wordt gemaakt voor de Amerikaansche industrie.

Men kan wel zeggen dat de geheele filmindustrie in China in handen is van de Amerikanen.

Duitschland is eveneens als mededinger op de Chineesche markt opgetreden.

Reeds geruimen tijd geleden waren zij in het bezit van een eigen nieuwsblad, waarin onderwerpen van politiek en handel werden uiteengezet.

Duitsche agenten worden naar de binnenlanden gezonden en zijn dan vergezeld van Chineesche kooplieden, die hen helpen bij het verkrijgen van de kennis van de volkstalen.

De Japanners zijn eveneens ernstige propagandisten en concurrenten.

Zij hebben een voorsprong, omdat zij gedurende langen tijd in de binnenlanden kunnen verblijf houden.

Ook is het aantal Japansche nieuwsbladen in China zeer aanzienlijk.

Eén daarvan bezigt de Engelsche taal.

NIJMEGEN

P. TH. VIS, BANKETBAKKER

ST. ANNA STRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT

NIJMEGEN ··· TELEFOON 950

EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ

Specialiteit in Boterspeculaas

G. F. A.

DRIESSEN

NIJMEGEN

GEEN STROOM
REPARATIES

BIJ

NORMAAL ONDERHOUD

ROLSCHUIERS

GOED en GOEDKOOP

ALLE ONDERDEELLEN VOORRADIG

ALLE REPARATIËN

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdags na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b

Telefoon van 9-12 10733

ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

N. N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depothouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten

Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Voor Hondenartikelen:

Krachtvoeder, Dogcakes, Hokken, Manden, Stoelen, Halsbanden, Lijnen, Transporthokken, enz.

IS HET ADRES:

5046

P. H. VERSEVELDT

Fred. Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 53384
(Voortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr. 97)

Goed Adverteeren beteekent
grootere omzet;
dus meer winst

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA”
 Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

Het goedkoopste adres voor
Complete Meubeleeringen

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

Verzenaingen door geheel Neaerlana,
Oos- en West-Indië

5131

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

ZIJT GIJ ABONNEE ?

van het rijk geïllustreerde en op zwaar
 kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte
 Maandblad S

NEDERLANDSCH-INDIË
OULD EN NIEUW

Zoo niet, vraagt dan gratis proef-
 nummer aan bij de Administratie
 Prijs per jaargang f 20.— te voldoen
 in halfjaarlijkse termijnen van f 10.—
 Jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte
 o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage,
 Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer,
 Prof. Dr. Karl Döhring, Anne Hallema,
 Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalff, Prof.
 Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwen-
 kamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de
 Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a.,
 benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

Les extrêmes se touchent

Een courantedrukkerij is een inrichting waar
 in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk
 kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel
 en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel-
 heid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor-
 name, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar
 is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten
 nadeele van het werk komen. Ook daar zijn
 personeel en machines speciaal op zulk werk
 berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een,
 óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op
 twee zoo uiteenlopende soorten van werk te
 specialiseeren. S

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar
 rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in
 groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen
 kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en
 Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya
 (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook
 het midden klasse-werk, het z.g. Handelsdrukwerk
 en wij beroemen er ons op, dat ons werk door
 geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

WEEFSCHOOL „SMEDA”
 MARGARETHA VERWEIJ
 AMSTERDAM DEN HAAG BLARICUM
Handweefwerk Egyptisch vlechten
Raffia werk
 LESSEN EN CURSUSSEN

Waar blijven de Engelschen met hunne propaganda,
 vraagt de schrijver?
 Waar het bekend is dat de Engelsche handelspolitiek
 achteruit gaat, mogen Engelsch Bestuur en de chefs
 van Engelsche handelshuizen zich aan het besproken
 onderwerp wel laten gelegen liggen en trachten het op-
 komende gevaar te bezweren.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Batav. a's Katholieke kerken.

Den 21en April jl. was het 25 jaar geleden dat de
 Kathedraal te Batavia in gebruik werd genomen. De
 Java-Post van 16 April wijdt aan de herdenking eene
 beschouwing, waarin o.m. wordt medegedeeld dat zich
 een commissie heeft gevormd welke ten doel heeft geld
 bijeen te zamelen ter aanbidding van een blijvend hul-
 delijk aan die kerk.

Het is wellicht niet zonder interesse uit bedoelde be-
 schouwing eenige aantekeningen over te nemen met
 betrekking op de verschillende R.K. kerken, die
 Batavia, in een tijdsverloop van ruim een eeuw, de een
 na de ander zag verrijzen en ook... verdwijnen.

Den 4en April 1808 kwamen de eerste twee Katho-
 lieke priesters te Batavia. Gouv.-Gen. Daendels stelde
 toen te hunner beschikking een zgn. Kapel in Gang
 Wansing (Sewen). Vele jaren diende ze den R.K. tot
 kerk. Maar gaandeweg werd ze te klein, bovendien
 bouwvallig.

De kath. Commissaris-Generaal du Bus de Ghisignies,
 gaf toen tegen de getaxeerde waarde de vroegere Luit-
 G. G.'s woning aan het Waterlooplein aan Batavia's
 kath. Gemeente met een som voor verbouwing en een
 renteloos voorschot. Dat gebeurde 5 Dec. 1828 en 5
 Febr. 1830 kon dit in kerk herschapen huis in gebruik
 worden genomen. Een op het dak daarvan aangebracht
 torentje, bleek later te zwaar te zijn en werd oorzaak
 van heel wat miseries; voortdurend moest aan het ge-
 bouw gerepareerd worden en kon het nog, zoo goed en
 zoo kwaad als het ging tot 1872 gebruikt worden, maar
 toen werd het te bouwvallig.

Na veel tobben om 't noodige geld kwam eerst in 1880
 een nieuwe, vrij schijderachtige kerk tot stand. Grootte
 blijdschap, doch helaas, in 1890 zakte dit gebouw eens-
 klaps in elkaar. Gelukkig had men 's morgens vroeg van
 den 9en April gevaarlijke scheuren bemerkt, en toen
 wisselijk de kerkdeuren gesloten. Ongeveer 11 uur v.m.
 was ze reeds een ruïne.

Met buitengewone voortvarendheid werd toen een
 vrij groote noodkerk in elkaar getimmerd. Reeds den
 daaropvolgenden Zondag — voor Indië zeker iets buit-
 gewoons — kon deze in gebruik worden genomen.
 Haastige spoed is zelden goed, maar hier bleek hij toch
 goed te zijn, want tot 11 April 1901 heeft deze schuur-
 kerk dienst gedaan, dus ongeveer 11 jaren.

Intusschen was men in 't najaar van 1891 begonnen
 met het leggen der fundamenten van een nieuwe kerk,
 volgens de bouwplannen van den pastoor, tevens be-
 kwaam architect, A. Dijkmans S.J. Doch toen de funda-
 menten één meter boven den grond waren, moest men
 den verderen bouw wegens gebrek aan middelen
 staken. Na zijn benoeming tot Bisschop trok Mgr. Luy-
 pen naar Holland en vond daar offervaardige katho-
 lieken, die ruime hulp schonken. En, onder de kundige
 leiding van den bekenden architect Hulswit z.g. is dan
 de tegenwoordige Kathedraal, een sieraad van Batavia
 en Indië's schoonste kerkgebouw, er eindelijk gekomen.

Het Javanisme.

Onder dit opschrift bevat het Mei-Nr. van het Zen-
 dingsblad der Gereformeerde Kerken in Nederland eene
 bijdrage van den hr. S. Nimpoeno (gedateerd Amster-
 dam, Maart '26), welke n.h.v. eene nadere kennismaking
 volkomen verdient, daar zij is geschreven door een
 het Christendom belijdende Javanen, die blijkbaar vóór
 alles Javaansch blijft voelen. Na eene verklaring te
 hebben gegeven van wat hij onder Javanisme verstaat,
 nl. een mengelmoes van animistische, hindoese en
 mohammedaansche godsdiensten, treedt hij in bescho-
 wingen over den toestand waarin de Javanen zijn ge-
 bracht die tot het Christendom zijn overgegaan, waar-
 bij z.i. te weinig rekening gehouden wordt met hun
 aard en geschiedenis.

Zoo schrijft hij o.m.: In de Jav. zeden en gewoonten
 zijn ook gebruiken die volstrekt niet in strijd zijn met
 de christelijke leer en toch door de pas geworden
 Christen-Javanen overboord zijn gegooid. Zoo wordt
 bijv. het zingen op Javaansche muziek niet meer onder-
 houden, en hoort men in de Jav. Christengemeente
 zingen op Europeesche muziek. Daar de toonladders van

Jacqueline Baudet

Denneweg 126

Telephone 172

LA HAYE

Chapeaux pour Dame

Europ. muziek evenwel niet overeenstemmen met
 Oostersch gehoor, klinkt dat zingen dikwijls minder
 zuiver en soms vèr van aangenaam. Wie eens een
 gemeente-samenkomst heeft bijgewoond, weet hoe het
 is. De Javanen hebben hun eigen toonladders en melo-
 dieën, waarom zou men op die Jav. melodieën de chris-
 tianen niet kunnen zingen? 't Zingen toch is een uit-
 druk van 't gemoed en daarom moet de zang ook overeen-
 stemmen met 't volkskarakter. Dat zingen op vreemde
 wijzen staat op één lijn met 't lezen van den Koran in
 Arabisch door een Javanen die geen Arabisch verstaat
 of een gebed in 't Arabisch prevelt, terwijl hij zijn uit-
 gesproken woorden niet verstaat. Zoo is het ook met
 overnemen van zang en muziek van een volk, wiens taal
 en gemoedsstemming men niet kent.

We kunnen natuurlijk den schr. in zijn verderen
 dachtgang niet volgen, maar willen toch nog op een
 zijner behartenswaardige opmerkingen de aandacht
 vestigen.

„Ook de Javaansche muziekinstrumenten, de gamelan
 raken bij de Christenen geheel in onbruik, omdat de
 niet kunnen dienen als begeleiding van de Europeesch
 zangwijze. Ieder, die de schoone gamelan kent, zal moe-
 ten erkennen, dat het groot verlies zou zijn, als de
 specifiek Javaansche muziek verloren ging.”

Het Jang-plateau als herstellingsoord.

In het Nr. van 20 Mei van „Indië, geïll. tijdschrift”
 komt de heer J. L. van Gennep in een goed gedoo-
 menteerde, door afb. en kaartjes verduidelijkt, be-
 schouwing nogmaals terug op zijn lievelingsdenkbeeld
 het tot standkomen eener blijvende Europeesche vestig-
 ing op het Jang-plateau, met als centrum een hotel-
 sanatorium. In den breede geeft schr. eene uitlegging
 hoe hij zich voorstelt dat gehandeld moet worden om
 een gunstigen uitslag zijner grootsch opgezette plannen
 te kunnen verwachten.

Zoals de hr. v. G. het aanbeveelt, schijnen inderdaad
 zijne ideeën voor verwezenlijking vatbaar, al zullen
 daarbij blijkbaar heel wat technische en vooral financie-
 eele moeilijkheden zijn te overwinnen. Van over-
 winning zijnerzijds kan men intusschen stellig niet spre-
 ken; het is n.l. ruim 30 jaar geleden dat de schr. voor
 het eerst zijn denkbeelden omtrent de gunstige ligging
 van het Jang-land als herstellings- en ontspannings-
 oord ingang trachtte te doen vinden.

Thans heeft de hr. v. G. zijn laatste woord gespro-
 moge het in ernstige overweging genomen worden.

Bandoeng als Gemeente.

Den 1en April 1905, dus 20 jaar geleden, is Bandoeng
 tot gemeente gepromoveerd. Dit feit gaf den hr. v. G.
 aanleiding in beschouwingen en vergelijkingen te tre-
 den over het toenmalige onbeduidende plaatsje, met
 zijn nog geen 48-duizend inwoners en het tegenwoor-
 dige Bandoeng, dat sedert in alle opzichten met reuze-
 schreden vooruit ging en thans is uitgegroeid tot een
 stad met een bevolking van ruim 150.000 personen. De
 verschillende factoren te noemen welke tot dat ont-
 wikkelingsproces het hunne bijdroegen zou ons te ver-
 voeren, waarom verwezen wordt naar de bron zelf, na-
 het Nr. van 16 April van „Locale Belangen”. Blijkbaar
 de schr., die zich R. noemt, de heer S. Reitsma, oud-
 burgemeester van Bandoeng.

De Indische Mercur.

No. 21 (26 Mei). Tropische groenten, door J. J. Oches-
 (Uitgave van het kantoor voor de Volkslectuur), be-
 sproken door Dr. W. G. Boersma. — De lontarsuiker-
 reiding op de Kleine Soenda-eilanden (ontleend aan
 Korte Berichten). — Kinasisituatie in 1925. — De uitvoer
 handel van Java en Madoera gedurende 1925 (slot).
 Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. (Oprichting
 van een documentatie-bureau in Ned.-Indië). — Financie-
 eele berichten en verslagen, zoodaer de overige we-
 lijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van Bandoeng.
 Kol. Instituut geeft recente literatuur over rubber,
 waaraan de volgende titels zijn ontleend. Le caoutchouc
 dans l'ouest de Java, par M. Guillaume (Agron. Colon.
 14, 98, p. 53, 1926); Native rubber in the Dutch East
 Indies, by R. C. M. Kindersley (Bull. R.G.A. 8, 3, p. 125,
 1926); Balata cultivation in British Guiana (enkele
 cijfers) (India Rubb. W. 74, 1, p. 43, 1926).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 43 (24 April). Bem-
 lingsproeven bij Bengaalsch gras met zwavelzuur
 ammonia en stalmest, door W. Weber. — Houtsoorten
 van Java en Sumatra's Oostkust (slot). — De Inlandsche
 landbouw (vervolg). — Sporkkelingen uit de buiten-
 landsche pers. — De Indonesiër met zijn rubber, door
 Dr. R. Broersma (ontleend aan het Kol. Tijdschr.).

J. J. HOLTZAPFEL - Juwelier
 Thomsonlaan 112 - DEN HAAG - Tel. 3284

TAFELGEREI IN GERROWÉ ALPACCA
 ... en GERROWÉ SILVER-PLATE ...

Speciaal geschikt voor Indië

Bezoekt zonder eenige verplichting ons Magazijn

's-Gravenhaagsche Brandstoffenhandel
Firma M. EGG & ZOON 5203
 ELSTRAAT 24 Anno 1896 Telefoon 34843
 Postgiro 53650.

UW aangewezen adres voor de levering van uitsluitend **DE BESTE BRANDSTOFFEN** tegen billijken prijs. — Leverancier van „Oost en West“

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van jaarg. 11, No. 8 (15 April). Mierenbondgenooten van den planter, door J. C. van der Meer Mohr (met ill.). — De aardappelknollenrups (*Phthorimea operculella*) en de tabakskultuur in Deli, door J. C. van der Meer Mohr. — Moderne koffieveredeling. — Koffiestatistiek, door Dr. A. J. Ullée. — Uitsluitende cultuurproeven, door S. Kalff (bijzonderheden omtrent de van Gouvernementswege in vroeger tijd genomen proeven met cultuur van vanille, cochenille en cassave).

De Indische Loods.

No. 67 (van 24 April) bevat o.m. Notities over staatsmaatschappij, door Wachter (X. De internationale verhoudingen en onze weermacht). — Een loerah verkiezing in de dessa, door C. — De Inlandsche jeugdvereeniging en de studieclubs, door Dr. H. Kraemer (ontleend aan „De Opwekker“). — „Roeping“. Lezing van M. Noto Soeroto, uitgesproken voor de „Commercieele Club“, (ontleend aan de Avondpost).

(Ind.) Vrijzinnig Weekblad.

In het Nr. van 21 April wijdt de hr. H. C. Kerkkamp een beschouwing aan den Vrijzinnig-Democratischen Bond in Nederland, welke ter gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan een gedenkboek heeft uitgegeven, waarvan, op een andere plaats in hetzelfde Nr. een overzicht wordt gegeven.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Mei 1926. Conferentie van den Ned.-Indischen Zendingsbond te Djokjakarta (overgenomen uit de Banier), door D. Pol. — Het tatoeëren der Soembaneezen, door P. J. Lambooy. — Het multi-teren der tanden bij de Soembaneezen, door P. J. Lambooy. — Solo, het bijzondere zendings-terrein van Midjen Java, door D. K. Wielenga. — Van mijn uitkijk, door D. Pol.
 Het Zendingsblad van de Gereform. Kerken in Nederland. Mei 1926. De Zendingsconferentie te Djokja. — J. A. Wiggers (directeur der Leucheniusschool). — Het jaar 1925 in Djokja (vervolg), door A. Pos. — Het onderwijs op Soemba in 1925, door van Dijk. — Javaansche kleeding. — Het Javanisme, door S. Nimoeno. — Enz.
 Opwekker. Maart '26. Bijlage. Verslag van de Zendingsconferentie te Bandoeng, gehouden op 18 en 19 April 1926 in de Zendingskerk aldaar.

Overzicht van de productenmarkt van Java en Soemba gedurende het eerste kwartaal van 1926 (vervolg). (Korte Berichten, 23 April '26).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 17. 24 April 1926. (Bureau voor de Volkslectuur, afd. Pers te Weltevreden).

Klein-landbouw en gouvernements-hulp bij den opvoeding (Motto: „Waar de landbouw bloeit, bloeit de Staat“), door Dr. B. Vrijburg. (De Indische Boerderij, 2 April 1926).

Enige bedrijfseconomische beschouwingen naar aanleiding van de Ordonnantie Vennootschapsbelasting 1925, door A. E. C. van Saarloos, accountant der 1e kl. bij den dienst der belastingen in Ned.-Indië. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

De Indische begroting in de Tweede Kamer, door A. M. Joekes. (De Opbouw, 15 Mei '26).

Nog eens: De financieele verhouding tusschen Land en Gemeente, door J. J. G. E. Rückert (naar aanleiding van een aan het „Vaderland“ ontleend artikel over dit onderwerp). (Locale Belangen, 16 April '26).

De rechtspositie der lokale ambtenaren. Prae-advies, uitgebracht door G. Hoeneveld voor het 16e decentralisatie-congres te houden op 23 en 24 Mei '26 te Bandoeng. (Locale Belangen, Mededeeling No. 62).

De suikercultuur in den eersten Compagniestijd. (De Koloniale Post, 24 April '26).

East- en West-Indië. Beknopt leerboek der aardrijkskunde, door L. Romkes. Met vele pentekeningen. (De Koloniale Post, 1926).

Vloot en leger bij de verdediging van Nederlandsch-Indië. Lezing voor leden en genoodigden van „Onze Vloot“ op 10 Maart 1926, gehouden door H. Ferwerda. (Kon. Nederl. Vereeniging „Onze Vloot“). (Dordrecht, 1926).

Gedenkschrift uitgegeven ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van den Gouvernements Pandhuisdienst. 1901—April—1926. Geïllustreerd. (Weltevreden, 1926).

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt, laat dan Uw wasch behandelen door de

Electrische Wasch- en Strijkinrichting
VAN KUYEREN & HORSTMAN
 WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG 5105

Een tocht naar Soemba. (Uitgave Indisch Comité voor wetenschappelijke onderzoekingen). (Batavia, 1926).

Niederländisch—West-Indien (Eine länderkundliche Skizze, mit karte). Von Dr. O. Winkler. (Mitteilungen der Gesellschaft für Erdkunde zu Leipzig 1923—25). (Leipzig, F. Hirt & Sohn, 1926).

(Deze studie over Curaçao en de overige eilanden is, blijkens eene „Vorbemerkung“ een heruitgave van des schrijvers „Dissertation“, met weglating echter van het historisch gedeelte, het hoofdstuk over „Verwaltung“, de rechtspleging en eene literatuuroopgaaf, zoomede eenige kaarten).

Suriname.

Eindelijk is er in den nacht van 27 April een einde aan de ellende gekomen. „De West“ van 30 April schrijft:

„Sedert Dinsdagnacht zijn eindelijk de regens ingevallen over de geheele kolonie. De weldadige invloed daarvan is in de cultures nu reeds merkbaar. Alle regenbakken in Paramaribo zijn hoordevol, maar het niet opgevangen regenwater dringt tot dusver met een verbijsterende snelheid in de uitgedroogde aarde. De loostrenzen op de plantages hebben nog weinig of geen water, hoewel er de laatste dagen zeker reeds een 80 tot 100 m.M. regen gevallen is. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor in de bovenrivieren, die tot hedenochtend nog maar heel weinig gestegen waren.“

Wat de droogte-periode voor de kolonie heeft betekend, vindt men uitvoerig uiteengezet in het ons toegezonden „Verslag, uitgebracht door de Vereeniging voor Handel en Nijverheid in Suriname: De Economische toestand van Suriname in 1925“.

Voor zooveel onze ruimte toelaat zullen wij in een volgend nummer daaruit eenige mededeelingen doen.

Voor vandaag bepalen wij ons tot hetgeen een planter aan „De West“ van 27 April schrijft over den invloed van de droogte op de cultuurgewassen:

„Verscheidene exemplaren, die nu voor dood aangezien worden, zullen zich later herstellen. Bij het aansnijden van den bast ontdekt men dikwijls, hoewel de boom er uitziet alsof hij dood is, dat er nog leven in zit. Eerst na het invallen van de regens kan dus worden uitgemaakt, hoeveel er werkelijk dood zijn. De jonge boomen in gesloten velden houden zich tot nu toe goed, maar in de oudere velden schijnt thans de grens bereikt te zijn en gaan zij bij duizendtallen dood. Bovendien zijn zoo goed als alle plantsoenbedden dood. Alleen die bedden, die onder een zwaar dak van pinapalmbladeren staan, houden zich goed en daar doet zich de eigenaardigheid voor, dat hoewel de grond tot op een groote diepte absoluut droog is, die plantjes daarop frisch blijven en zelfs nog doorgroeien.“

Een droogte als deze is door ons nog nooit medegemaakt, wij hebben nog nooit medegemaakt dat de boomen zoo slap en verwelkt staan, zoodat wij ons geen oordeel kunnen vellen over hetgeen zal gebeuren bij het invallen van de regens. In normale jaren mochten de boomen al eens op het heetste gedeelte van den dag slap staan, in de morgenuren hadden ze weer zooveel vocht opgenomen, dat de bladeren weer overeind stonden. Vielen nu de regens in, dan was na een week niets meer te zien van de schadelijke gevolgen van de droogte en hadden de boomen dus praktisch niet geleden. Nu echter, nu reeds sedert maanden de boomen dag en nacht met slap blad staan, hebben wij niet alleen een stilstand in groei, maar geloof ik dat de boomen teren op hun reservevoedsel. Als ik dit juist zie, hebben wij ons de vraag te stellen: Wat zal er nu gebeuren bij het invallen der regens? Zullen de boomen dan eerst hun reservevoedsel weer aanvullen om dan eerst nieuw blad en vruchten te geven, of zullen zij eerst bloeien terwijl tegelijkertijd blad gevormd wordt? Dit alles zijn voor ons open vragen.“

„De West“ schrijft naar aanleiding hiervan:

„Tot zoover de planter, uit wiens opmerkingen blijkt hoezeer de toestand nog onzeker is.“

Wat echter reeds vaststaat is, dat zoowel de groote als de kleine landbouw enorme schade hebben geleden en er alleszins reden is om die bedrijven enigszins tegemoet te komen. Wij meenen daarom, dat het op den weg van het gouvernement ligt om in deze de medewerking te vragen van het opperbestuur. Het minste wat men o.i. zou kunnen doen is om zoowel het groot- als het klein-landbouwbedrijf het loopend jaar vrij te stellen van alle belastingen en andere lasten, terwijl daarnaast door reliefworks zal moeten worden getracht eenige verlichting te brengen in den oogenblikkelijken

UW ADRES

VOOR
Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

Firma **Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.**
JACOB VAN CAMPENPLEIN 12
DEN HAAG - TELEF. 35212
FILIAAL: ASTERSTRAAT 107
TELEFOON 36308

N.V. „DE GASTRONOOM“

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 22466

Dr. RABINDRANATH TAGORE
Het Centrum der Indische
Cultuur

PRIJS f 0.60 S
N.V. „ADI-POESTAKA“ - 'S-GRAVENHAGE

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodem uitrek, voor platen en filmpacks, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodem uitrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.

Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment 16.- p. st.

Metaal Statieven, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.

Ledertassen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder **AGFA Filmpaks en Rollfilms**, etc.
 Condities: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.
 Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.
Bij Engrosafname reductie.

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS
Nic. Tulpstraat 63 Den Haag

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5031

H. Zol. en Hak. f 2.25	D. Zol. en Hak. f 1.50
Heeren Zolen. . . f 1.50	Dames Zolen. . . f 1.10
Heeren Hakken . . f 0.75	Dames Hakken. . f 0.40
Kinderwerk naargrootte	Gen. werk f 0.50 hooger

63 NICOLAAS TULPSTRAAT 63

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord“
 Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644
 FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN 5058
 Levering van alle soorten Timmerwerk

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . / 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 20,536,861.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Crediten.
Reiscreditbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

5021 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Berijdt
Gazelle

Geen beter Hollandsch rijwiel

J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
'S-GRAVENHAGE.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. V. E. H.

nood der kleine landbouwers, die nu jammerlijk gebrek lijden. Gelukkig wordt in die laatste richting reeds iets gedaan. De weg van het Tout Lui Faut kanaal naar Lelydorp wordt in orde gebracht, waardoor naburige landbouwers eenig dagloon kunnen verdienen, terwijl verder het voornemen bestaat om ook den weg naar Saramacca aan te pakken. De bedoeling is om dezen weg van twee kanten tegelijk onder handen te nemen, n.l. van uit Kwatta en van uit Saramacca, zoodat daarvoor werk wordt verschaft zoowel in Beneden Suriname als in Saramacca.

Of ook hulp noodzakelijk zal zijn aan andere bedrijven, is op dit oogenblik nog niet te zeggen. De toestand in het balatabedrijf is precair, maar de hoop is nog niet uitgesloten, dat indien de regens, zooals in 1924, lang aanhouden — dit boschbedrijf ten slotte nog een normale productie oplevert."

„De West” van 23 April schrijft: „Per s.s. Commewijne” kwam hier aan de heer M. Spruyt, onder-administrateur van koffiëondernemingen in Nederlandsch-Indië, tevens deskundige op rubbergebied. De heer Spruyt, die groote bekendheid heeft van de cultures in verschillende deelen van Indië, deelde ons mede, dat hij hier een kijkje komt nemen en het van omstandigheden zal afhangen hoe lang hij hier zal blijven”. Het blad hoopt later het genoegen te hebben de indrukken van dezen deskundige zoowel op koffië als rubbergebied, omtrent Suriname te mogen vernemen. In verband hiermede laten wij hier dit bericht uit „De West” van 7 Mei volgen:
„Volgens geruchten worden er onderhandelingen gevoerd tusschen het gouvernement en een Nederlandsche combinatie, in Suriname vertegenwoordigd door den heer Spruyt, over eventueelen verkoop der gouvernementss koffië onderneming Slootwijk.”

Volgens een mededeeling in „De West” van 27 April moest de bevoeiingsproef, waarover wij het in ons nummer van 20 Mei hadden, worden gestaakt, omdat het zoutgehalte van het water in het Saramaccakanaal wegens de felle droogte was gestegen tot ongeveer een half procent en het water dus niet meer geschikt was voor de cultures.

Het kanaal wordt geregeld gespuut, waarna het water uit de Saramacca-rivier bij Uitkijk wordt ingelaten. Uit de verzouting van het kanaal blijkt dat niet alleen de geheele Beneden-Saramacca, maar ook een deel van de Boven-Saramacca zout geworden is, ten gevolge van de droogte.

Naar „De West” verneemt, zullen de heeren mr. S. D. de Vries en R. D. Simons met ingang van het nieuwe zittingjaar der Koloniale Staten, hun mandaat als lid der Staten neerleggen, de heer De Vries wegens vertrek uit de kolonie, de heer Simons wegens drukke bezigheden.

Tot voorzitter en ondervoorzitter zijn benoemd de heeren J. Drielsma en Th. Waller.

In de begrotingsvergadering van de Koloniale Staten van 3 Mei heeft de heer R. D. Simons een hoogst sympathieke en welsprekende rede gehouden, die in haar geheel in „De West” van 4 Mei is opgenomen.

In verband met hetgeen wij in ons vorige nummer — en ook reeds vroeger — over de versobering schreven, knippen wij uit de rede van den heer Simons het volgende:

„Na al het voorafgaande zou ik nu willen komen tot onze eigenlijke taak: deze begroting, maar ik zie waarlijk niet wat daarover te zeggen valt. Sober, soberder, soberst, allersoberst en welke graden van soberheid men meer kan aanduiden, ziedaar de kwalificatie, die in de laatste jaren op dit, ons staatsstuk past.

Dat bezuiniging, die nu als summum van staatsmanswijjsheid overal wordt gehuldigd, ook hier wordt geëischt, het is niet meer dan vanzelf sprekend. Maar deze waarschuwing zij herhaald en de daarin gelegen vrees opnieuw uitgesproken: de versobering worde geen aftakeling, de inkrimping geen likwidatie. Want dan zou eenmaal kunnen blijken, dat wederopbouw niet mogelijk is, omdat de voegen zijn ontwricht of dat, wat nu bespaard werd, veelvoudig zal moeten worden uitgegeven.

Maar bijna alles, wat wij zouden willen aanvoeren is al te voren aangevoerd — argumenten en contra-

betoog zullen over en weer niet overtuigen. Laten wij hopen op betere tijden — ook voor de jeugd, die door wat het onderwijs betreft, dat is, wat zeer veel betreft in betere conditie zal kunnen komen.

De Vre afdeeling van ons begrotingsontwerp draagt tot opschrift: Eeredienst, onderwijs en armenzorg. Daarin ligt dit vermaan, dat de ideëele en intellectuele ontwikkeling van den mensch heel natw met het materiele zijn verbonden. Onderwijs en armenzorg in één adem genoemd; als men onderwijs wegneemt houdt men dus armenzorg over: *Caveant coelestiales!*

Verschenen is het Eindverslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer over de ontwerpen van wet tot vaststelling van de Surinaamsche begroting voor het dienstjaar 1926 en van de Curacaosche begroting voor het dienstjaar 1926, welke staatsstukken aldus luidt:

„Verscheidene leden waren van oordeel, dat het is waar wenschelijk zoude zijn met de eerst onlangs opgetreden Regeering van gedachten te wisselen aangaande het beleid dat zij voornemens is te voeren ten aanzien van de bij deze wetsontwerpen betrokken westen, maar dat, nu het dienstjaar, waarvoor de begrotingen zijn opgemaakt, reeds voor een zeer aanzienlijk gedeelte is verstreken, het van heél weinig nut meer kan zijn, thans nog in beschouwingen die aangaande te treden.”

Tegen deze gevolgtrekking zou wel het een en ander zijn aan te voeren, b.v. dat het te voeren beleid niet alleen op deze begroting betrekking heeft.

Hoe het zij, de heeren van de West-Indische afdeeling van „Kolonien” zullen er wel niet rouwig om zijn dat zij het jaarlijksch schriftelijk examen ontsnappen, nu de patres conscripti het hebben goedgevonden geen voorloopig verslag uit te brengen.

Waar een ministerieele crisis al niet goed voor is

Curaçao.

De reorganisatie der politie.

Op duidelijke en voorloopig afdoende wijze staat de gouverneur in de Memorie van antwoord op de begroting van 1927 den Kolonialen Raad te woord.

„Indien thans naar het oordeel van den Raad”, lezen wij, „ter beschikking stelling van een bedrag van f 70.000.— voor positieverbetering van de agenten van politie en voorziening in de huisvesting der manschappen, reeds voor jaren geleden had kunnen worden komen de veelvuldige en gegronde klachten over de huidige politie, dan is dit toch zeker geen argument om nu door het weigeren der gelden, die voor verbetering noodig worden geacht, den bestaanden toestand te handhaven.

Ondergeteekende laat het dan ook verder gelaten voor de verantwoordelijkheid van den Raad, indien op een gegeven oogenblik, onder de in de laatste jaren geheel gewijzigde toestanden en bij den zeer grooten toevloed van vreemde werkkrachten, blijken zal, dat het in sterkte zeer verminderde garnizoen niet meer in staat is, aan gebeurtenissen het hoofd te bieden, waaraan het daarbij slecht steunen kan op het bestaande politiecorps.” Slechts wanneer hij de beschikking krijgt over een goed georganiseerde militaire-politie die garnizoenen- en militaire politie zal vervangen, acht ondergeteekende zich in staat, eventueele onregeligheden te voorkomen en zoo noodig te onderdrukken.

Inde daad is het concentreren van macht in handen van autoriteiten, die door Nederland worden gezonden niet van zelf sprekend, doch evenmin is de functie van Hoofd van Politie steeds bekleed geworden door een in West-Indië geboren persoon; wel van zelf sprekend is, dat aan het hoofd van eene militaire organisatie, ook een militaire commandant staan moet.

Overigens zij opgemerkt, dat het in de bedoeling ligt een „goede” politie te vormen, waarvoor de medewerking van den Raad ten eerste zal worden opgeëischt. Een „goede” politie slaat geen toon aan, de handhaaft, waar noodig met kracht, orde en rust, staat onpartijdig tegenover een ieder, wie hij moge of waar ook geboren, terwijl juist in de onafhankelijkheid, waarvoor in het Voorloopig Verslag zoodanig wordt gevreesd, een waarborg is gelegen, dat blank

*) Dit verwijt kan natuurlijk slechts voor de toekomst gelden, als de Raad zijn medewerking geweigerd heeft. Voorloopig is en blijft het stuur in gebreke.

Drogisterij „De Korenbloem” WED. G. BOLAND

Lijsterbesplein 1 - Den Haag - Tel. 35514
is Uw beste adres voor Spécialité's, Parfumeriën, Toiletartikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Badmutsen, Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te huur Ruim gesorteerd in Yardley-artikelen. Wijn-Depot Stofzuiger „Electrolux” te huur à 25 ct per uur, 8 uur f 1.50
Tuisbezorgen zonder prijsverhoging.

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE
BROODJES PEKELVLEESCH
 ROASTBEEF
 HAM, ENZ.
 Aanbevelend, **W. F. KLINK,**
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd. 5235

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007
 Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

Electrische- en
 Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. v. D. BOSCH & Co.
 Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen
Eigen waterinstallatie
Beslist zacht water
 ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG
 Speciaal ingericht voor het wasschen van
 GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

kleur, Europeesch of West-Indisch, rijk of arm, of laag, dezelfde behandeling zal ondervinden. Bovendien kunnen vroegere ondervonden bezwaren moeilijk gelden als argumenten tegen een geheel nieuwe organisatie onder deskundige leiding. Dat deze organisatie een militaire is, heeft het groote voordeel, dat de invloed van die leiding grooter is dan ooit in een burgerkorps mogelijk zou zijn. Tenslotte zij opgemerkt, dat de bewering als zoude de politie geen Rijksmacht doch een specifiek Curaçaosch belang zijn, wel eenige bedenking onderhevig is.

Het is duidelijk dat ondergeteekende voor de wijziging der politie-organisatie te zijner tijd de medewerking van den Raad zal inroepen. Bij die gelegenheid zal er zeer zeker aanleiding bestaan om de bijzonderheden, die de Raad wenschte te vernemen omtrent de wijze, waarop de verbouding tuschen de militaire politie en het civiele Hoofd van politie ingevolge het bevoeringsreglement zal worden geregeld, mede te vernemen.

Momenteel hebben de plannen nog niet eens vasten vorm aangenomen."

Onwaardig van toon.
 Nog wel in het officieel gedeelte van de *Curaçaosche Courant* van 16 April l. leest men:
 Het bericht voorkomende in de *Amigoe di Curaçao* n. 2205 dd. 10 April 1926 luidende:
 „DUITSCHER BOOT.

Donderdagsmorgen vóór 6 uur, terwijl er een felle wind blies en het weer hevig was, zag een Duitse boot het licht in den kalkoven op het Rif voor het venlicht aan en stoomde in die richting, doch zat in minder dan geen tijd op de klippen. Gelukkig is de boot weer spoedig losgemaakt en stoomde later de werelike haven binnen.

De volslagen onwaar; van begin tot einde onjuist. Er geen schip gestrand noch in gevaar geweest."

Sterk.
 In het begin dezes jaars ontvingen wij officieel bericht van de komst des heeren Goedheer en De Groot, beide hoofdonderwijzers, bestemd voor de Hendrik-school. De heeren hebben van hun plan afgezien en nemen niet.

Wij vernemen, houdt dit verband met de onjuistheid om hier een geschikte woning te vinden. („A. d. C.")

De C. P. I. M.
 De C. P. I. M. heeft deze week een nieuw olie-afvalproduct in den handel gebracht, nl., *Petroleum-cokes*, dat steenkolen vervangt en groote hitte geeft. Wij hopen er veel succes van. („A. d. C.")

J. S. Joubert †.
 Op 6 April l. overleed alhier op den leeftijd van 85 jaar de heer J. S. Joubert, die van 1905 af gedurende enige jaren lid was van den Kolonialen Raad.

Ook het Apostolisch Vicariaat herdenkt dankbaar vele goede, dat de heer Joubert als weldoener van Missie verricht heeft. Het laatste schonk hij nog den grond, waarop de kerk van *Jan Dorel* gebouwd is. („A. d. C.")

Geschiedkundige Sprokkelingen.
Munt- en geldmoeilijkheden.
 Over dit onderwerp — vóór honderd jaar — deelt de „W. I. G." van Mei/Juni 1926, een en ander mee. Langrijk is het nieuwe licht, dat op de door Brusse Simons eenzijdig behandelde dubloenenkwestie valt. Over het protest der kooplieden tegen Centzars optreden valt nog wel een en ander te zeggen. Heel ten onrechte voelde de gouverneur zich over het protest in zijn hoog ambt beleedigd. De ware aard de bedoeling der ondertekenaars vindt men weer gegeven in een brief, dien zij 15 October 1824 aan den Raad schreven.

De leden daarin mee, dat zij van ter zijde verstaan hebben, dat de gouv. het stuk heeft aangezien en een formeel protest tegen Gouvernementsordening (?) en Koninklijke bevelen", maar verklaren met betrekking tot dit ter keuring van den Gouverneur te brengen dat zij „tegen niets verders of meeders hebben willen protesteeren, dan waartoe naar regte geprotesteerd mag worden, namelijk voor kosten en schade, die uit de wijze van invordering der bewuste preten- sies en te volgen executie voor de ondertekenaars lo- pen en nog lopen zullen — en die daarom aan Zijn Excellentie geschiedt zoude, omdat de invordering hoogdeszelfs last geschiedend en, alle surcheance

daarin geweigerd zijnde, de ondertekenaars eene vire- parabele schade zo in Credit als finantie zal toebrengen en dat in, ondergeteekenden ten formeelen protes- teeren moeten tegen alle verdere illatien die uit dit papier of protest kunnen worden opgemaakt".

Uit den Verrren Vreemde.

Abd el krim's onderwerping.
 Daar is, in 't Rif, iets gebeurd dat wij zoo niet ge- dacht, zoo niet verwacht hadden.

Sedert 15 Mei 1926 was de Spaansch-Fransche ope- ratie-lijn, die het kustgebied waar Abd el krim als heer- scher optrad omsloot, zoo bevestigd, dat zij, te zamen met de kust van de Middellandsche zee, een lus vorm- de, die maar aangehaald behoefde te worden, om het terrein waar Abd el krim vrijheid van bewegen had al kleiner en kleiner te maken, zoodat hij ten slotte in de cul-de-sac terecht moest komen. Bij de uitvoering van dit goede plan werd een sterke, modern uitgeruste troepenmacht in het veld gebracht, waartegen de strijd- macht van het Rifjinsche hoofd niet opgewassen kon zijn. De leiding was, vooral aan Fransche zijde, in uit- stekende handen. Door de ondervinding kon men erop rekenen, dat de stamhoofden hun onderwerping zou- den aanbieden waar een sterke krijgsmacht hun land beheerschte.

In het welslagen van dit plan ligt de verrassing dan ook niet.

Maar een lijn van ± 150 K.M., zooals zij hier was van Rihana (linker Fr. vleugel) tot de uitmonding van de Iguermaous in de Middellandsche zee (rechter Sp. vleugel), door bergland, met bewoonde streken hier, woeste gedeelten daar, is niet geheel af te sluiten, en een gelegenheid om tuschen colonnes en posten door te ontwijken is nog te meer te vinden, wanneer de schakels, welke die lijn vormen, telkens verschoven moeten worden.

Wij hadden niet gedacht, dat Abd el krim zich tot overgave zou laten dwingen, wij hadden verwacht, dat hij de Franschen en Spanjaarden zegevierend zou laten oprukken, doch zelf, als 't hem te benauwd werd, tus- schen hun afdelingen door een heenkomen zou zoeken om in het gebergte achter de vijandelijke linie het einde van het voor operatiën gunstige seizoen af te wachten, aldus de Fransche en de Spaansche krachten afmat- tende en uitputtende, zooals de Rifjinen dit reeds tien- tallen van jaren ten opzichte van Spanje hebben vol- gehouden. Wij hadden ook verwacht, dat hij de vele krijgsgevangenen, welke hij nog in zijn macht had, eveneens buiten het bereik van de oprukkende legers zou hebben weten te brengen. Almede, dat hij, indien en voor zoover hij aan deze de vrijheid zou willen of moeten geven, daarvoor een hoogen prijs of een be- paald voordeel zou hebben bedongen.

Dit is anders geloopt, en wij hebben ons hierover slechts te verheugen. Wat de oorzaak is van de zoo ge- heele ontmoediging van Abd el krim zal nader nog moeten blijken. Wel heeft hij een paar malen vergeef- sche pogingen gedaan om door Engeland's bemidde- ling tot onderhandelen te komen; bekend is hoe hij herhaaldelijk, het laatst een maand geleden, stappen gedaan heeft om rechtstreeks over vredesvoorwaarden te spreken. In dit alles heeft meer ernst gezeten, dan toen ondersteld werd, en het wijst op een afnemen van zijn invloed en macht en aanhang, maar 't verklaart toch niet de zóó volslagene moedeloosheid, dat hij een onvoorwaardelijke overgave, met onvoorwaardelijke in-vrijheidsstelling van alle krijgsgevangenen, verkiest boven een leven in het binnenland van Marokko, waar hij zeker nog bewonderaars, vereerders en vrienden heeft, terwijl hij ook het wisselspel der kansen uit ondervinding kent.

Zoals gezegd, wij hadden dit niet verwacht. Dat wij in deze verwachting niet alleen stonden, sprak nog uit een artikel in *La Dépêche Coloniale* van 23 op 24 Mei, dat, na een beschouwing over de prachtige vorder- ingsen die op het Rifjinsche front werden gemaakt, de mogelijkheden aangaf, welke voor Abd el krim over- bleven, indien hij niet kon besluiten zich onvoorwaar- delijk over te geven. Daar vindt men dan opgesomd: het zoeken van een schuilplaats in de bergen als ver- laten zwerveling; de vlucht naar de kust van de Mid- dellandsche zee om over zee een heenkomen te zoe- ken; of het bereiken van Tanger, het internationaal plekje in Marokko. Zoo schreef toen nog het Fransche koloniale blad bij uitnemendheid. En toen Abd el krim in die dagen een poging deed om een wapenstilstand te verkrijgen ter inleiding van nieuwe onderhandelin-

Gerroné
 Leist
TAFELGEREI
 en **SERVIEZEN**
 Vraagt Prijscouranten 5064
Fa G. v. WILLEGAN & ZN
 HAVENKADE 4-6 TEL. 50844
SCHEVENINGEN

BRIEVENBUS - . . . . . PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame- drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- . . . . . HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel druk- werk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw druk- kosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamadrukwerk rond- gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei- drukkerijtjes en evenmin van Multiplic- tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

UTRECHT.

NIEUW PARIJS
 Langestraat 35 - AMERSFOORT - Tel. 308
 Luxe- en Huishoudelijke Artikelen
 Glas-, Porcelain-, Aardewerk
SPEELGOED
 Uitgebreide sortering tegen scherp concurrerende prijzen.
HET ADRES voor H.H. Leden van „Oost en West"
 5063 **WED. J. LOHMANN**

PIERRE J. MOOIJMAN
 de KLAS DAMES- EN HEERENKLEERMAKERIJ NAAR MAAT
 FRANKLINSTRAAT 141 - DEN HAAG
 Coupe Minister London. Pasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleeding. Vakkundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Oppersen van alle voorkomende kleeding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. Betalingsconditiën volgens overeenkomst. 5214
TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN!!!

CASSA MARIS
 Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG 5193

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeerdery,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE
 PIANO-LEERARES

Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon.
 Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage

THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG
 TELEFOON 31342 5268

Het soliedst adres
 voor Electriche benoedigheden
 en Installeeren van electriche
 geleidingen, is

M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen. 5169

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
 MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
 Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”
 Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”
 Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPALON
 MASSAGE - MANICURE - PEDICURE 5283

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

WASCH-, STRIJK- EN GLANSINRICHTING
J. M. VAN DEN BERG
 TASMANSTRAAT 15 - 's-GRAVENHAGE 5277

SPECIALAAL ADRES VOOR INDISCHE FAMILIES

gen, was een deel van de Fr. pers er geenszins gerust op, dat men, door dit af te wijzen, tot een spoedige beëindiging van de Riff-kwestie zou kunnen komen.

Hoe dit zij, de Fransche autoriteiten hebben een goeden kijk gehad op de positie waarin Abd el krim was gebracht.

Den 26en toch werden uit de krijgsgevangenschap vrijgelaten: 6 Fr. officieren, 8 onderoff., 25 soldaten, 112 Algerijnen en Singaleezen; 105 Sp. soldaten, 19 burgers, 2 vrouwen, 4 kinderen. Daarna zond hij bericht van zijn onvoorwaardelijke onderwerping. Den 27en meldde hij zich om 5 uur in den morgen zelf aan den Franschen post Imazoeën.

Zijn lot is nu in handen van de overwinnaars. Reeds spreken berichten van een verbanning naar een der Middellandsche zee-eilanden, Corsica wordt genoemd. Spaansche beschouwingen willen een strenger afdoening, veroordeeling als rebel.

Het behaalde succes heeft bevestiging gebracht van de leer, dat hier alleen door krachtige militaire actie, die een geheel (in deze het omsloten Riff-gebied) omvat, en door stelselmatige leiding, die de bestuurstaak voorloopig geheel in handen neemt, een blijvend resultaat te bereiken is. Abd el krim heeft zich niet buiten dien cirkel weten te houden, dat is zijn verderf geworden.

Eere voor dit bereikte succes aan de regering te Parijs; Briand en Painlevé hebben de dure onderneming durven doorzetten de oppositie en den lagen koers van den franc ten spijt. In Marokko zelf komt de eer boven anderen toe aan den resident-generaal Steeg en aan generaal Boichut, opperbevelhebber der ageerende krijgsmacht; generaal San Jurgo voerde het bevel over de Sp. troepen.

De beteekenis der behaalde overwinning reikt veel verder dan de Marokko-kwestie in engeren zin. Abd el krim was in de geheele Mohamedaansche wereld een heldenfiguur. Men liet hem gaarne een rol spelen in de bolsjewikische en communistische propaganda. Onder hen, die nog beheerscht worden door na-oorlog sympathieën en anti-sympathieën, waren er, evenals onder de blinde anti-militaristen, die 't succes van het Riffijnsche opperhoofd met leedvermaak volgden. Zoo is de draak met vele koppen verslagen.

Zal hiermede de Marokko-kwestie in haar geheel een afdoende oplossing en bevrediging zijn gebracht?

Men moet in aanmerking nemen, dat het Riffgebied tot de Spaansche sfeer behoort. In het overige, het Fransche deel was de bevrediging door maarschalk Lyautey reeds heel ver volbracht, het nu behaalde succes zal zeker medewerken om daar den laatsten weerstand nog te verzwakken, en de resident-generaal Steeg is een bestuurshoofd van beproefde bekwaamheid.

Maar in het Riff moet nu het Spaansche bestuursbeleid de vredelievende voortzetting regelen van de bevochten overwinning. Deze overwinning is er verkregen door samenwerking met Frankrijk, ja door de Fr. leiding te aanvaarden. Zal Primo de Riverra ook voor het bestuursbeleid daar in de leer willen gaan? In dat geval zal het lot van Abd el krim anderen tot voorbeeld en waarschuwing zijn. Maar mocht 't daarentegen in 't Riff weer Spaansch toegaan, dan zou er een nieuwe Raisoelie of Abd el krim ontstaan, en in Spanje gaan nu al stemmen op van wrok en wraak, die geenszins van bezadigdheid en ingetogenheid getuigen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 5 Juni e.k., des voorm. ten 11 u., in het Hotel Monopole te Amersfoort.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. van 13 Mei '26, No. 19).
3. Besprekingen in verband met de Agenda der Algemeene Vergadering.

JAARLIJSCHE ALGEMEENE VERGADERING op dienzelfden datum in genoemde inrichting, des nam. ten 2 ure.

1. Opening en herdenking wijlen Mr. Sonneveld.
2. Notulen (Zie K. W. van 29 October '25, No. 44).
3. Jaarverslag, Rekening en Verantwoording '25 met rapport der Verificatie-Commissie en Begrooting 1926. (Zie K. W. van 18 Maart '26, No. 11).

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOON
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 52167 - DEN HAAG

BESCHERMT UW OOGEN MET ZEISS-PUNKTALGLAZEN

4. Benoeming Commissie van Verificatie, Rekening en Verantwoording 1926.
5. Voorziening vacatures H.B.
6. Voorstel afd. Nijmegen - a en b. - (Zie K. W. van 22 April 1926, No. 16).
7. Propaganda.
8. Bepalen plaats en tijdstip volgende Algemeene vergadering.
9. Rondvraag en sluiting.

N.B. Het Bestuur der afdeling Amersfoort stelt voor de uren tusschen en na deze bijeenkomst dienstbaar te maken aan gezellig onderling verkeer.

De Secretaris,
 VAN DER BRUG

Van de Redactie.

Wegens plaatsgebrek kon in dit Nr. het vervolg van het artikel over Volkslectuur in Ned.-Indië niet worden opgenomen.

Van het Informatie-Bureau:
INDISCHE VERLOFGANGERS.

J. C. Fanoy, Inspecteur van Financiën te Weltevreden Nieuwe Gracht 149, Utrecht.

J. P. Captijn, Inspecteur bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst, p/a. C. Speet, Kl. Houtstraat m.i.v. 1 Juni a.s. p/a. Mevr. Veldhuizen, Zijlweg Haarlem.

J. A. M. Tielman, Stationscommies 2de klasse bij de Staatsspoor- en Tramwegen, Berg en Dalscheweg Nijmegen.

K. F. Donk, Stationscommies 2de klasse bij de Staatsspoor- en Tramwegen, Berg en Dalscheweg 364, Nijmegen.

C. A. M. Lentze, Hoofdopnemer bij den Waterstaatsdienst 's Lands B. O. W., Groot Hertoginnelaan 92, 's-Gravenhage.

B. G. G. Dietz, Onderwijzer der 1ste kl. bij het Openbaar Europ. L. O., Prinses Mariannelaan 10, Voorburg.

H. M. Bulles, wnd. Hoofdagent der 1ste kl. in de Residentie Jogjakarta, Maastrichterlaan 50, Vaals.

E. Perné, Referendaris 1ste kl. bij de Staatsspoor- en Tramwegen, Accaciastraat 120, 's-Gravenhage.

B. Korn, Controleur 1ste kl. bij het Binnenlandsch Bestuur, Copernicusstraat 145, 's-Gravenhage.

Mej. G. H. M. van Tulder, Onderwijzeres 2e kl. bij de Openb. Europ. L. O., p/a. Dr. A. C. A. H. Gouda.

J. C. van den Braak, Hoofd der drukkerij bij het Openbaar v. d. Volkslectuur te Weltevreden, Broekweg 82, Woensel.

H. Bruinink, Hoofdrechercheur 1ste kl. in de Residentie Midden-Priangan, Provincie West-Java, 1e Oostparkstraat 8, Amsterdam.

L. Noë, Controleur 1ste kl. bij het Binnenlandsch Bestuur, p/a. Dr. Idenburg, Burgemeester Reigerstraat 82 te Utrecht.

J. F. Brendel, Hoofdagent van politie 1ste klasse in de Residentie Midden-Priangan, gouvernement West-Java, p/a. Wed. Brendel, Ten Hoedwardsstraat Nijmegen.

Mr. M. van Apeldoorn, Voorzitter van den landraad Kediri, Schimmelpenninkstraat 38, Amersfoort.

Mej. Y. Oosterdijk, Verpleegster der 1ste kl. bij de dienst der Volksgezondheid, St. Peterlaan 32, Arnhem.

W. Horst, Directeur 3de klasse van de bijzondere strafgevangenis te Muntok, p/a. E. de Vries, Raapopsweg 108, Arnhem.

C. J. Mol, Onderwijzer der 1ste klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs, Nieuw-Helvoet, Ch. L. Coemaet, wnd. Ondercommissaris van politie IJzendijke.

UITZENDING VOOR 'S LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIË, SURINAME EN CURAÇAO

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands Dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending wege het Departement van Koloniën, bestaat geheid tot mededinging.

10. Uitzending voor den Nederlandsch-Indië Staatsdienst:

- a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs het bezit der hoofdakte;
- b. leeraar (leerares) in de klassieke talen;
- c. leeraar (leerares) M. O. Nederlandsch (dochter) of doctorandi Ned. letteren gerieten de voorkeur.

FIRMA J. VAN DER WOLF
 BANKETBAKKER

Specialiteit in Lekker-Lekker

DEN HAAG
 PRINSESTRAAT 120-122 TEL. 12220

A. J. J. TAVERNE
Spekslagerij Vleeschhouwerij
Fijne Worst- en Vleeschwaren
Bankersteeg 17 LEIDEN Telefoon 192
OPGERICHT 1731 5144

vert prima kwal. Rund-, Kalfs- en Varkensvleesch tegen billijken prijs.

- leeraar (leerares) M. O. Fransche taal (volledig oegd);
- leeraar (leerares) M. O. Duitsche taal (volledig oegd);
- Gouvernementsarts bij den dienst der volksgezond- (dienstverband 3 of 5 jaren);
- landbouwconsulent bij den Landbouw Voorlich- dienst;
- textielvakman (hoofd der werkplaats) bij het ge- nissenwezen in de bijzondere strafgevangenis te en (Soerakarta);
- juteweaver (gediplomeerd technisch-ambtenaar 2de se) bij idem;
- adjunct-accountant voor den belastingaccountants- dienst;
- officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en elijken dienst).
- Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: lid van het Hof van Justitie;

GARAGE JANSEN

WASSENAAR TELEFOON KIEVIET 562
RIJKSSTRAATWEG 135 nabij Viaduct.

BENZINE LAADSTATION 3 POMPEN

- b. 2 hoofdonderwijzers.
- 30. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
- a. 2 hoofdonderwijzers;
- b. 2 hoofdonderwijzeressen;
- c. 2 loodsen.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeeling A.B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 1°, a t/m j), tot de 8ste afdeling (voor de betrekking onder 1°, k) en tot de 10de afdeling (voor de betrekkingen onder 2°, en 3°).

Heeren Secretarissen der afdelingen die, voor propa- ganda-doeleinden, boekwerkjes welke bij het Infor- matie-bureau der Vereeniging verkrijgbaar gesteld zijn (zie pag. 16 K.W.) wenschen te ontvangen, gelieve hiervan opgave te doen aan het Secretariaat, Heul- straat 17.

Mutatiestaat van 26 Mei tot 2 Juni.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

- Pellenkoff, Cand. Ind. Ambtenaar, Leiden, Kaiser- straat 18. f 2.50
- Marsman, Nijmegen, Sumatrastraat 9. f 5.—
- Directie der Nieuwe Arnhemse Courant, Arnhem, Swanestraat 25. f 5.—
- G. Vredenburg, oud-Luitenant-Kolonel der Mari- hers, Dieren, Tramstraat 10. f 5.—
- rouw Weduwe C. van Doorn-Colenbrander, Hilver- sum, Sterrelaan 41. f 5.—
- rouw V. van Lierop, Directrice Hollandsche ongschool, Den Haag, Groenesteinstraat 47/51. f 5.—
- van Lakerveld, oud-Administrateur Billiton Mij., en Haag, Frankenslag 109. f 5.—
- S. L. Spoor, Controleur 1ste kl. B.B., Den Haag, onystraat 23. f 5.—
- oorjdenbos, Lowokwaroe 24 te Maiong
- H. Bosch, Administrateur s.f. „Pangka” te Slawi f 10.—
- dystra, Administrateur Rubberondern. „Hessa”, andjong-Balei (S. O. K.). f 10.—
- Koek, wd. Administrateur Rubberondern. „Silau onia”, Tebing Tinggi (S. O. K.). f 6.—
- Leersnyder, Administrateur Rubberondern. „Poe- anding”, Kisanan (S. O. K.). f 6.—
- T. Terwindt, Administrateur Rubberondern. „Soengei Boenoet”, Kisanan (S. O. K.). f 6.—
- B. M. van Driel, Arts, Hospitaal te Soengei-Songkol, eilan. f 6.—
- Ind. Escompto Maatschappij, Batavia. f 6.—
- H. Pootjes, Onder-Directeur N.-I. Escompto Mij. te atavia, f 6.—

Nieuwe Begunstigers:

- Sibbelee te Tiel. f 2.50
- van Blijenburgh, Apeldoorn, van der Heijden- van 9. f 2.—

Afschrijven:

- E. Zeiler, Directeur plantage „Zorgvliet”, Paranaribo, Baarn (overleden).
- D. Hermans, Opzichter plantage „Zoelen”. Paramaribo.

Adresveranderingen:

- Dr. W. H. Arisz, van: Djember naar: Groningen, Kijk in 't Jatstraat 84. f 5.—
- A. G. Jenny, Administrateur s.f. „Kadipaten”, van: Meribon naar: Nijmegen, p/a. Familie Gatsonides, Batavierenweg 161. f 25.—
- F. Schor, Agent H. V. A., van: Medan naar: Am- sterdam, p/a. H. V. A., N. Z. Voorburgwal 162. f 12.—
- C. Horsting, Adjunct-Hoofd Triangulatie O.I., van: tevreden naar: Amsterdam, p/a. den heer J. Boer- Plantage Kerklaan. f 5.—
- W. Weijers, Amersfoort, van: Kapelweg naar: t Vlaan 35.
- Donck, van: Rotterdam, Prinsenhoofd No. 1A naar: Den Haag, Juliana van Stolberglaan 137. f 5.—
- oudschans Dentz, W.-I. Ambtenaar m.v., van: nstraem, Coornhertstraat 12 naar: Den Haag, Zout- straat 14. f 5.—
- Lievegoed, Redacteur N. R. C., Den Haag, van: menskerckstraat 9 naar: 1e Obrechtstraat 16.
- D. Niestadt, Declamator, van: Den Haag, Fred. andrikplein 41 naar: Scheveningen, Cornelis Jol- straat 56.
- W. R. Grijzen, Beheerder Pandhuisdienst, van: Den Haag, Galileistraat 26 naar: Weltevreden, p/a. Hoofd- bureau Pandhuisdienst, Kramat.
- N. W. Pel, Oud-Kapitein der Genie, van: Den Haag, Batjanstraat 28 naar: Padang.
- P. L. Fabrick, Controleur 1ste kl. P.T.T., van: Welte- vreden naar: Palembang.
- Dr. L. Gonggrijp, Gouvernements-Arts, van: Sitoebondo naar: Bondowoso.
- J. E. Jasper, Resident, van: Pekalongan naar: Jogja- karta.
- J. Blok, As-Resident, van: res. Timor naar: Gouverne- ment der Molukken (Amboina).
- A. Rompies, Controleur 1e klasse Pandhuisdienst, thans te Rembang.
- W. Huson, Controleur B.B., thans residentie Djambi.
- J. L. Manusama, Posthouder, thans te Saparoea.
- H. W. Th. de Santy, Controleur B.B., van: Celebes naar: Gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden.

VILLA TE BLOEMENDAAL

Prachtvolle, tusschen hoog geboomte gelegen VILLA MET CENTRALE VERWARMING EN ANDER COMFORT

TE KOOP.

De zéér ruime, onder architectuur gebouwde Woning met Badkamers, Parketvloeren en be- timmerde Eetzaal, is omgeven door ± 1/2 Hectare grond.

Inlichtingen bij G. RIJCKENBERG
1ste Sweelinckstraat 55 — Den Haag.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

OPROEPING aan het Haagsche Publiek

daar onze

Totale Uitverkoop

wegens vertrek naar België

binnenkort ten einde raakt, en onze voorraad nog overwel- dig groot is, raden wij U in uw eigen belang aan spoedig te komen zien naar de **buitengewone koopjes** waarvan U ook profiteeren moet. Nog voorradig prachtige sorteering **Dames Lingerieën, Corsetten, Bustehouders, Kinder- corsetten, Dames en Kinderschorten** de nieuwste pom- padour dessins en modellen, **wollen Vesten, Mantels, zijden Japonnen, Dames-, Heeren- en Kinder-Pyama's, Tafelgoederen, zijden Bedspreien, linnen Handdoeken,** alle soorten **Keukendoeken** met opschrift, **Heeren-Over- hemden, spot goedkoop, zijden Zelfbinders.**

Een geweldig goedkope aanbidding in zuiver wollen **Heeren Flanelen, Jaeger Flanelen** met korte en lange mouwen, **Jongens en Heeren Nachthemden** haast voor niets, **Tricot Heerenpantaloens** ook **Macco** met korte en lange pijpen en dito **Borstrokken.**

Wij vestigen uwe aandacht op onze uitgebreide collectie **Dames- en Kinderkousen, Heerensokken, Jongens- en Meisjes Sportkousen.** Nog een beperkte voorraad **Alpini- Mutsen slechts 74 cent. — Haast U!**

Badmutsen, geweldige sorteering, speciaal voor Polkahaar, Duikkappen, voor Dames en Heeren, Badpakken, alle soorten **Badhanddoeken** voor spotprijzen. Nog een groote partij witte en gekleurde **papieren Fronten** voor slechts **25 cent** per dozijn.

Al onze artikelen zijn Spot-Spotgoedkoop. Afzonderlijke prijzen te noemen is ondoenlijk. Het beste bewijs voor ons is: **Die eenmaal van onze Totale Uitverkoop geprofitteerd hebben, komen steeds terug.** Slechts Uw eenigst adres om bovenstaande artikelen goedkoop aan te schaffen is:

Magazijn „DAHEEMA”

Witte de Withstraat 95a, hoek van Diemenstr.
Halte lijn 5. Iederen werkd. geop. tot 9 uur. Zaterdags tot 11 u.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

TEL. V. 106 - BEL VERWOERDT OP! - TEL. V. 106

De Zinspreuk boven 't Haagsch Stadhuis: „Zelfs Jupiter kan het niemand naar den zin maken”, geldt niet voor **VERWOERDT'S WORST- EN VLEESCHWAREN** aangezien er bij ons naar gestreefd wordt, een ieder tot volle tevredenheid te bedienen

VERWOERDT, HEERENSTRAAT 111, TELEF. 106, VOORBURG

Om echter algeheel op de hoogte te komen omtrent onze prijzen, dient U onze prijscourant aan te vragen. Als U even opbelt brengen wij U die. Dan zult U bemerken, dat U zich heel veel kunt bevoordeelen en toch smakelijk, zoo al niet lekkerder, eten.

Hars, Rosbief, Contere- let, Domino, Kollade voor slechts f. 1.— per 5 ons. Kalfs- en Varkensvleesch steeds prachtig blank tegen werkelijk lage pr.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

KNIP-ACADEMIE „CASANO"
 EDISONSTRAAT 126 — 'S-GRAVENHAGE
 Cursus en Privaatlessen in het knippen
 van Dames- en Kinder-, Boven- en
 Onderkleeding. — (Moderne methode)
 Zeer geschikt voor Indische Dames
 PAPIEREN PATRONEN OP MAAT
 Aanbevelend, Mevr. J. NOLDUS, Gediplomeerd te Parijs

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reamedrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag: S
N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertovende kinderen en kinderen uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen. **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland tevoeten, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indië bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreft willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten behoeve van personen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Heer MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
    1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
    2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
  - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen. Werkjes Vooruitzichten.
    - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
    - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch toneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
Serie III. - No. 1. Over Bali en zijne bewoners. 2. Bevolving in Nederlandsch-Indië. 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.	Serie III. - No. 5. Nederlanders in Indië. 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen. 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdverlegwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jongen
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015